Verbatim records

XIII Riigikogu, VIII Istungjärk, Täiskogu korraline istung

Wednesday, 19.09.2018, 14:00

Edited

14:00 Istungi rakendamine
1. 14:02 Sotsiaalhoolekande seaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu (657 SE) esimese lugemise jätkamine
2. 14:11 Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse eelnõu (659 SE) esimene lugemine
3. 14:25 Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu (679 SE) esimene lugemine
4. 14:35 Isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (650 SE) esimene lugemine
5. 15:13 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (641 SE) esimene lugemine
6. 15:32 Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (674 SE) esimene lugemine
7. 16:04 Maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (675 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:00 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu! Alustame VIII istungjärgu teise töönädala kolmapäevast istungit. Eelnõude ja arupärimiste üleandmine. Aadu Must, palun!

14:00 Aadu Must
Austatud juhataja! Head kolleegid! Kultuurikomisjon soovib üle anda kaks eelnõu. Kuigi jüripäev on veel kaugel, on Riigikogus täheldatud olulisi liikumisi ja selle liikumise ääremaad puudutavad ka Riigikogu töövaldkondi. Seoses Igor Gräzini lahkumisega parlamendist tuleb parlamendi esindajaga täita Rahvusraamatukogu nõukogu liikme koht. Kuna samast institutsioonist on tagasi astunud ka Toomas Väinaste, tuleb määrata kaks uut liiget. Kultuurikomisjon annab menetlusse eelnõu, mille kohaselt peaksid Rahvusraamatukogu nõukogu liikmeteks saama Yoko Alender ja Aadu Must.
Meil on teine samasuguseid liikumisi käsitlev eelnõu veel, see puudutab rahvusooperi liikme volitusi. Seoses Martin Repinski Riigikogu liikme volituste lõppemisega teeb kultuurikomisjon ettepaneku nimetada rahvusooperi nõukogu liikmeks Toomas Väinaste. Aitäh!

14:01 Esimees Eiki Nestor
Olen vastu võtnud kaks eelnõu. Kodu- ja töökorra seaduse alusel võtame nad menetlusse. Kohaloleku kontroll, palun!
Kohaloleku kontroll
Hetkel on täiskogul kohal 81 Riigikogu liiget.

---

1. 14:02 Sotsiaalhoolekande seaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu (657 SE) esimese lugemise jätkamine

14:02 Esimees Eiki Nestor
Austatud Riigikogu! Jätkame. Selle nädala päevakorras on meil kõigepealt sotsiaalkomisjoni algatatud sotsiaalhoolekande seaduse ja halduskoostöö seaduse muutmise seaduse eelnõu 657. Selle eelnõu

lugemine eile katkes. See katkes kohal, kus ettekandja hakkas vastama rahvasaadikute küsimustele, aga keegi ei jõudnud veel küsida.

14:03 Tiina Kangro
Nii.

14:03 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits registreeris ennast eilsel päeval küsijaks. Palun, küsimus ettekandjale!

14:03 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea kolleeg! Hea, et mulle mu küsimus meenus. Aga ma alustan sellest, et ma tahan kõigepealt sind tänada. Tegelikult peaks selliste eelnõude esitamisel tegutsema nii nagu sina, et igaüks saab aru, ei pea olema selline ümar. Nii et aitäh! Sa rääkisid eile, et tegemist on ühtepidi psühhiaatrite vabastamise eelnõuga, hulluarstid ei pea enam neid tühje tõendeid andma. Aga erihooldekodudes on minu arvestuste järgi veidi alla 3000 sellise inimese ja niipalju kui ma tean, püsivad nad seal üsna pikalt. Kui suur see käive tegelikult on? Kui seal on 3000 inimest, kes iga aasta tuleb hulluarsti juurde saata, siis kui palju peaks neid psühhiaatreid tegelikult ...

14:04 Esimees Eiki Nestor
Aitäh!

14:04 Peeter Ernits
... olema, et ei peaks näiteks sellist asja ette võtma nagu praegu?

14:04 Esimees Eiki Nestor
Üks hetk, Tiina Kangro! Austatud Riigikogu, palun austada küsijat ja vastajat, nii et oleks kuulda, mida räägitakse! Palun, Tiina Kangro!

14:04 Tiina Kangro
Aitäh! No sellele küsimusele on, tõsi, natuke raske vastata, selles mõttes, et see väide, nagu erihooldekodude elanikud peaksid igal aastal psühhiaatri juures käima, ei pea üldse paika. See kindlasti niimoodi ei ole. Eelnõu menetlemisel käis ju jutt sellest, et erihooldekodus või erihoolekande teenuse saamiseks on senini olnud nõutav psühhiaatri tõend, kus psühhiaater kinnitab, et see inimene peab saama just nimelt sellist ja sellist teenust või ta peab minema sellisesse kohta ja saama seal just nimelt sellist ja sellist abi. See ületab igal viisil psühhiaatri kompetentsi, sest psühhiaater ei puutu paljude erihoolekande alla kuuluvate inimestega üldse kokku, kuna neil ei ole väga sageli mingeid psühhiaatrilisi probleeme, neil on näiteks ainult intellektipuue ja nad on oma võimaluste piires täiesti võimelised elama ilma igasuguse meditsiinilise sekkumiseta.
See ei pea paika, et kõik elanikud peavad iga aasta käima psühhiaatri juures. See puudutab neid inimesi, kes veel ei saa seda teenust, aga tahaksid seda saada või neil on tarvidus seda saada. Nad on pidanud senini – veel aasta lõpuni see jätkub – tooma psühhiaatrilt tõendi, mis sageli on lihtsalt selline fabritseeritud paber, või laskma teha selle 256-eurose rehabilitatsiooniplaani, nii et viis rehabilitatsioonispetsialisti saaksid jälle teha sellist tööd, mida tegelikult ei olegi vaja, et vormistada see plaan, kus on märgitud, et meie näeme, et see inimene peab minema erihooldekodusse ja saama seal sellist või sellist teenust.
Aga ma sain aru, et teie küsimuse mõte oli see, kui palju raha võib-olla siis vabaneb või kui suur on selle asja hind, et psühhiaatrid nende inimestega tegelevad selle n-ö mittevajaliku tegevuse käigus. Eelnõu seletuskirjas on kokku arvestatud, et kui me võtame maha selle kohustuse, et inimesed peavad minema psühhiaatri käest seda tühja tõendit tooma, siis võiks haigekassal jääda tegemata umbes 50 000 euro suurune kulu aastas. See muidugi omakorda ei tähenda, et see raha jääb kuhugi rippuma ja seda võib mingiks muuks otstarbeks kasutada. Raha jääb ikkagi nende kulude sisse. Me kõik teame, kui raske on pääseda Eestis psühhiaatri juurde. Kui te olete proovinud või teate kedagi, kes on proovinud registratuurist aega saada, siis te teate, et enamasti tuleb vastus, et ooteaeg on kuus kuud ja sealt edasi registreerida ei saa. Nagu ma eile mainisin, viimases hädas peavad need inimesed, kellel sageli ei ole

majanduslikult väga hea olukord, jooksma eraarsti juurde. Võib-olla nad sinna pääsevad raha eest seda tõendit saama. Kui nüüd 50 000 eest jääb selliseid sundvisiite psühhiaatrite juurde tegemata, siis lihtsalt sellesama raha eest pääsevad teised inimesed ilmselt natuke kergemini psühhiaatri vastuvõtule. Ma mainin siia juurde, et vaimse tervise häiretega inimesi, kelle puhul on registreeritud, et nad on tarvitanud haigekassa kaudu raviteenuseid, on Eestis üle 40 000. Loomulikult ei ole nad kõik erihoolekande sihtgrupp, enamik neist suudavad siiski elada oma igapäevast elu edasi väiksema abiga. Aga psühhiaatrite järele on meil äärmiselt suur vajadus. Väga suur probleem on ju veel see, et Eestis tuleb lastepsühhiaatreid peaaegu tikutulega taga otsida. See kivi tuleb visata meie ülikoolihariduse kapsaaeda.

14:09 Esimees Eiki Nestor
Peeter Ernits, palun!

14:09 Peeter Ernits
Aitäh! Ma jätkan. 50 000 on päris suur raha. Aga sa ikka ei vastanud mulle, kui palju on selliseid visiite, nagu öeldakse, tühje, formaalseid pumaagasid, kui vene aja sõna kasutada. Mida siis 50 000 euro eest aastas saab või kui palju tegelikult üks selline tühi, formaalne paber maksab?

14:09 Tiina Kangro
See on ka seletuskirjas välja arvestatud. Ma praegu ei hakka paberitega krabistama. Aastas pidi olema seoses selle teemaga Eestis umbes 2500 psühhiaatrivisiiti. Nagu me teame, haigekassa hinnakirja järgi on see visiit see kõige odavam arstivisiit. Kui inimene läheb konkreetsel ajal arsti juurde, istub seal kabinetis natuke ja ütleb ära, mida tal on vaja, psühhiaater vormistab selle ära, siis ei järgne enamikul juhtudel mingisuguseid lisavisiite ega raviprotseduure. Minu mäletamist mööda on ühe visiidi hind paarikümne euro kandis.

14:10 Esimees Eiki Nestor
Rohkem Riigikogu liikmetel küsimusi ei ole. Aitäh, Tiina Kangro!

14:10 Tiina Kangro
Aitäh!

14:10 Esimees Eiki Nestor
Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 657 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. oktoobri kell 17.15.

---

2. 14:11 Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse eelnõu (659 SE) esimene lugemine

14:11 Esimees Eiki Nestor
Järgnevalt algab Vabariigi Valitsuse algatatud Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse eelnõu 659 esimene lugemine. Algataja ettekandja justiitsminister Urmas Reinsalu, palun!

14:11 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Austatav kõrge koda! Riigikogu esimees! Rahvaesindajad! Vabariigi Valitsus on esitanud Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse eelnõu parlamendile arutamiseks ja otsustamiseks. Selle eelnõu mõte on näha Riigi Teatajas avaldamise korralduse muudatusena ette, et seni ministeeriumide koostatud ministri määruste terviktekstide koostamise ülesanne antakse Justiitsministeeriumile ja Riigi Teatajas avaldatavate algtekstide paberil trükkimise mahtu vähendatakse. Seni on Riigi Teataja seaduse järgi ministri määruste terviktekste koostanud kõik ministeeriumid eraldi, muudatusega vabastatakse ministeeriumid kohustusest neid terviktekste koostada ja neid avaldamiseks esitada. Tähendab, kõigis ministeeriumides tegeleti nende terviktekstidega sekeldamise ja mehkeldamisega. Justiitsministeerium kui Riigi Teataja pidaja on arusaamisel, et mõistlik on see n-ö tsentraliseerida, et sellega tegeleks Justiitsministeerium, läbisegi ei pea kõigis ministeeriumides seda tegema. Sellega võtame maha

halduskoormust. Ministeeriumis koostavad terviktekste eri ametnikud muude tööülesannete kõrvalt ja see ei ole lihtsalt optimaalne lahendustee.
Teine muudatus on Riigi Teatajas avaldatavate algtekstide paberväljatrükkide säilitamise lõpetamine. Kui Riigi Teataja seadus vastu võeti, oli algtekstide paberil säilitamise eesmärk anda lisakindlust ja võimaldada vajaduse korral kontrollida avaldatu õigsust, kui see osutub elektrooniliselt võimatuks. Kuid seitsme aasta jooksul, kui Riigi Teatajat on välja antud ainult elektrooniliselt, ei ole kordagi olnud vaja avaldatud akte kontrollida paberväljaannetest. Riigi Teataja infosüsteemis säilitatakse digitaalselt kõik algtekstid, mida akti andjad on avaldamiseks edastanud. Kogu see infosüsteem on mitmekordselt varundatud ja kaitstud.
Oluline on rõhutada, et nende – mitte seaduste, seaduste väljatrükid jäävad – lisa- või vähemate, alamate aktide paberil väljatrükkimine ja säilitamine ei taga tegelikult võimalust taastada nende alusel kehtivat õigust, kui me kujutame ette, et kogu internet või asjade elektroonilise säilitamise võimalus sulgub, kuna akte muudetakse tihti ning muudatuste üle ei peeta pabertekstide alusel arvestust. Ehk teisisõnu, kuna algtekste hakati paberväljatrükkidena säilitama alles 2010. aastast, siis paljud paberil säilitatavad algtekstid muudavad akte, mis on juba ainult elektroonilises Riigi Teatajas, seega ei ole ka täna võimalik paberipõhine sisuline kehtivusarvestus. See omakorda toob kaasa jälle veidikene vähem halduskoormust.
Kolmas eelnõuga ettenähtud muudatus on akti andja poolt vea parandamise taotlemisel loobumine terve akti uuesti esitamise nõudest. Mõnikord on viga üksnes tähemärgis ja seetõttu on ebamõistlik nõuda terve akti uuesti esitamist. Riigi Teatajas jäädvustatakse niigi kõik akti parandamise taotlusest tulenev ja vastavalt seadusele lisatakse parandamisel akti parandatud sätte järel veaparandusmärge koos põhjenduse ja parandamise momendiga.
Need olid niisugused muudatused, mis peaksid ülejäänud avaliku sektori koormust vähemaks võtma ja panema selle ülesande selgelt Justiitsministeeriumile. Mingit lisaraha Justiitsministeerium iseenesest siinjuures ei taotle. Aitäh!

14:15 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ettekandjale. Külliki Kübarsepp, palun!

14:15 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea esimees! Hea minister! Kuna mul isiklikult puudub määruste terviktekstide koostamise kogemus, siis mul jääb seletuskirjast natuke arusaamatuks see täpne töökorraldus. Ma saan aru, et määrused on ju üsna tehnilised ja täpsustavad pigem praktikat. Kas see eelnõu tähendab, et ka juriidiline pool läheb automaatselt Justiitsministeeriumile või juriidika teevad ikkagi ministeeriumid ise ära ja Justiitsministeeriumile jääb tehniline n-ö üleslaadimine Riigi Teatajasse? On arusaamatu, milline praktika peaks siin hakkama välja kujunema.

14:16 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Vabandust, kui sõnastus on ebatäpne. Ei, mõte on selles, et sisulise otsuse, mida selles määruses muuta või samaks jätta, teevad ikkagi valdkonnaministeeriumid. Kujutame ette, et muudetakse ühe määruse, ma ei tea, riigikassa või riigi raha arvestuse pidamise määruse ühte paragrahvi, selle korra ühte paragrahvi. Selle kirjutab valmis ikka vastav ministeerium, selle näite puhul eeldatavalt Rahandusministeerium. Aga me oleme loonud selle olukorra, et meil on võimalik jälgida *online*'is, milline õigus kehtib. Tegelikult käib jutt sellest n-ö näputööst, et kääridega, piltlikult öeldes, lõigata jupp välja ja kleepida siis uude teksti, et oleks selge, milline on kehtiv õigus. Sest vahel, kui Riigi Teatajat internetis lugeda, tuleb klikkida sinna ülemisele augule, et vaadata, mis on see kehtiv akt, muidu võid kergelt pügada saada.

14:17 Esimees Eiki Nestor
Krista Aru, palun!

14:17 Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Riigi Teatajas avaldatavate algtekstide paberväljatrükkide säilitamine lõpetatakse. Mida see siis nüüd tähendab? Kas algtekstid ühes eksemplaris paberkujul ikkagi säilitatakse või kõik hakkabki nüüd ainult digitaalselt säilima?

14:17 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Tegelikult säilitatakse seaduste algtekstid selle ettepaneku järgi väljatrükitult, alama astme aktide algtekstide säilitamine selle ettepaneku järgi lõpetatakse. Iseenesest, nagu ma rõhutasin, alati võib tekkida õigustatud küsimus, aga mis siis saab, kui, ma ei tea, elekter lõpeb otsa ja kogu elu seiskub. Ma rõhutasin selles mõttekäigus, mida ka siin on väljendatud, et meil ka täna ei ole olukorda, kus meil on võimalik nende alusel kehtivat õigust taastada, kuna need määrused ja korrad on pidevalt muutunud ja enne 2010. aastat algtekste sellisel kujul ei säilitatud. Kujutame ette, et saabub ajaloo lõpp, mingisugune meteoriit on langenud maa peale (loodame, et ei lange), ja siis me hakkame uuesti oma rahvuslikku õiguskorda taastama. Tegelikult ei ole ka täna võimalik seda teha. Sisuliselt on meil sõna otseses mõttes toatäied neid materjale, iseenesest seadus nõuab nende säilitamist. Seitsme aasta jooksul, kui see nõue on kehtinud, ei ole olnud vajadust seal tubades sorida ning võrrelda seda asja paberi peal ja internetis. See oli see vastus.
Mul olid tegelikult samad küsimused, kui ametnikud seda eelnõu ette valmistasid, et kui juhtub see meteoriidikriis, mismoodi me siis õiguse taastame. Kinnitus oli rakendusaktide kohta, et kui ka enne selle meteoriidi kukkumist tahta õiguskorda taastada, siis tegelikult ei ole praktikas nii või teisiti võimalik seda fotopilti tekitada. Seaduste puhul on see võimalus olemas, seadused paberil säilitatakse. Aga sellel on, ma arvan, ennekõike psühholoogiline tähendus, et meil on kehalisel kujul olemas kõik Eesti seadused, me saame minna, võtta ja neid katsuda. Aga ma kujutan ette, et kui meil tuleks – loodame, et seda kunagi ei juhtu – silmitsi seista selle meteoriidiga, siis on tõenäoliselt ka oht, et füüsiliselt ei pruugi paberid olla kõige paremini kaitstud. Elektroonilise Riigi Teataja koopiaid teatavasti julgeolekukaalutlustel varundatakse ja säilitatakse, need asuvad ruumiliselt mitmes kohas, eks ole, sealhulgas väljaspool Eesti ruumi. Kaasaegses digitaalses ruumis peab nende säilimine olema ikkagi tagatud.

14:20 Esimees Eiki Nestor

Monika Haukanõmm, palun!

14:20 Monika Haukanõmm

Tänan, härra juhataja! Hea justiitsminister! Minu küsimus puudutab seletuskirju, sest kui seadus välja töötatakse, siis paratamatult võib mingil hetkel muutuda seletuskirjas kirjapandu väga oluliseks. Kas ja kui, siis milliseid muudatusi on seletuskirjade säilitamisel plaanis teha?

14:20 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Ma pean tunnistama, et see on intelligentne, osav küsimus. Ma ei ole kindel, kas selle konkreetse seaduse seletuskirjas vastust ongi. Aga ega Riigi Teataja seadus nii või teisiti ei kõnele seletuskirjadest. Seletuskirjade säilitamise kohustust nende rakendusaktide puhul ei ole. Seletuskirjad on kindlasti osa tõlgendamisest, nad on kättesaadavad elektrooniliselt. Tõtt-öelda, ma ei tea. Ma arvan, et Riigikogu Kantselei arhiveerib neid n-ö originaalseletuskirju, kui me räägime paberkujust. Riigi Teataja orgaaniliseks osaks seletuskirju kehtivas seaduses tegelikult muudetud ei ole. Iseenesest võiks olla kaalumist väärt siduda see tulevikus ka seletuskirjadega, et hõlbustada tarbijate elu. Me oleme teinud Riigi Teatajas seda, mis on hästi oluline ja mille eest advokaadid, kohtunikud ja prokurörid on väga tänulikud, see on see, et õigusaktides on nüüd näha ristlinke, mis puudutab kohtuotsuseid või Riigikohtu praktikat. Aga seletuskirjad – ma arvan, et see on täitsa kaalumist vääriv idee Riigi Teataja edasisel arendamisel.

14:21 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, justiitsminister Urmas Reinsalu! Põhiseaduskomisjoni ettekandja on Helmut Hallemaa. Palun!

14:22 Helmut Hallemaa

Kallid Riigikogu naiskolleegid! Head Riigikogu meeskolleegid! Mulle see hea suhtlemise uus algatus väga meeldib, aga ometi oleksin ja olingi nüüd tsentristlikult konservatiivne. Nüüd asja juurde. Ja asi ise on lühike. Põhiseaduskomisjonis oli Riigi Teataja seaduse muutmise seaduse eelnõu 659 arutlusel 10. septembril. Valitsus esitas selle 11. juunil. Minu mälu järgi ei ole vähemalt viimase kahe aasta jooksul olnud ühtegi teist sellist eelnõu, mis ei tekita komisjonis protokolliliselt ühtegi küsimust, läheb komisjonis niimoodi arutlusest läbi. Komisjonis osales arutlusel justiitsminister Urmas Reinsalu, kes rääkis hästi põhjalikult ja ka lihtsalt ja loogiliselt lahti selle jutu, mida ta siin nüüd puldis rääkis. Samuti osales sama ministeeriumi Riigi Teataja talituse juhataja Jüri Heinla.
Oluline on siin see, mida me ei olegi nii väga reaalelus märganud, kuigi need, kes kas siin saalis istuvad või ka omavalitsuses seadusandliku poolega tegelevad, väga palju neid Riigi Teatajaid kasutavad, et Riigi Teataja on juba 2010. aastast elektroonne ja paberkandjal seda ei avaldata. Kindlasti vähendavad need muudatused oluliselt bürokraatiat. Selle kaheksa aasta jooksul, nagu vist ka minister siin juba ütles, ei ole ministeeriumide ja ka alamate kogude aktide puhul kordagi vaja läinud väljatrükke, neid ei ole kasutatud. Veel enam, need kõik säilitatakse elektroonselt, kogu see protseduur on turvatud ja eelnõud duubeldatakse või kopeeritakse. Paberkandjal säilitavad õigusaktide tekste väljaandjad enda juures. Tegime lõpuks ka otsused. Kõik need tehti konsensuslikult. Seda konsensust kandsid Hanno Pevkur, Helmut Hallemaa, Jüri Adams, Marko Pomerants, Mart Nutt, Mihhail Korb, Peep Aru ja Tiit Terik. Need menetluslikud otsused olid: saata eelnõu tänasesse päevakorda (täna ta päevakorras ka on), esimene lugemine lõpetada, muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrata kümme tööpäeva, s.o 3. oktoober kell 17.15, ja ettekandjaks määrata teie ees seisja. Aitäh!

14:24 Esimees Eiki Nestor

Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Aitäh, Helmut Hallemaa! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 659 esimene lugemine on lõpetatud ja muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 3. oktoober kell 17.15.

---

3. 14:25 Isikuandmete kaitse seaduse eelnõu (679 SE) esimene lugemine

14:25 Esimees Eiki Nestor

Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete kaitse seaduse eelnõu 679 esimene lugemine. Algataja ettekandja justiitsminister Urmas Reinsalu, palun!

14:25 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Kõrge koda! Lugupeetav parlamendi esimees! Head rahvaesindajad! Vabariigi Valitsus on esitanud parlamendi menetlusse isikuandmete kaitse uue raamseaduse. Siin ei ole tegelikult mõtetki rõhutada selle õigusakti olulisust Eesti inimeste privaatsuse tagamisel. Lubage mul veel kord rõhutada, et üks asi on see, et tänapäeva maailmas, kus ettevõtjatel on võimalik n-ö suurandmeid põhjalikult töödelda, on inimeste privaatsusõigust oluline silmas pidada ja kaitsta. Teiseks on see andmekaitsereform ühtlasi eeldus, mis võimaldab paremini realiseeruda Euroopa ühtsel digitaalsel turul. Väga tähtis, kolmas tahk on see, et suures plaanis on see riikideüleselt tegutsevatele ettevõtjatele soodus, kuna enne selle määruse kehtima hakkamist olid toona kehtinud Euroopa Liidu andmekaitsedirektiivi alusel kõigis liikmesriikides vähem või rohkem erineva detailsusastmega regulatsioonid, aga nüüd on selle otsekohalduva määruse alusel ettevõtjatel võimalik luua endale üks andmekaitseline platvorm isikuandmete küsimuses ja üle Euroopa äri teha, kartmata, et kuskil võiks toimuda tohutu avarii, sest minnakse kolmandate Euroopa Liidu liikmesriikide õigusega vastuollu.
Teatavasti oli esimesel katsel selle eelnõu menetlemisel siin oluline debatt. See päädis sellega, et Vabariigi Valitsus võttis selle eelnõu tagasi. Me oleme ta andnud nüüd koos muudatusega uuesti parlamendi menetlusse. Sõna otseses mõttes on muutunud üks sõna, õigemini on üks sõna sealt välja jäänud, see sõna on "ülekaalukas". Kuid ka põhiseaduskomisjon tegi töö käigus hulga muudatusi. Need muudatused on lisatud siia eelnõusse või sellesse teksti, mis on parlamendile arutamiseks esitatud. See tekst on siis n-ö põhiseaduskomisjoni tööpanusega rikastatud ja sealt on kõrvaldatud see üks sõna, mis tekitas suure poleemika ajakirjandusvabaduse ja põhiõiguste kaitse teemal. Aitäh!

14:28 Esimees Eiki Nestor
Küsimused eelnõu algatajale. Hanno Pevkur, palun!

14:28 Hanno Pevkur
Ma tänan! Hea justiitsminister! Tõsi on see, et midagi muud selles eelnõus muutunud ei ole, kui et üks sõna on sellest varasemast tekstist, mille üle oli debatt, välja jäetud. Küsin sellest tulenevalt ja arvestades ka seda, mida ütles eile õiguskantsler, kes meenutas natukene selle sätte ajalugu, seda, kust see pärit on, ja Austria õigust. Kas te vahepealsel ajal olete äkki saanud koguda natukene rohkem infot selle kohta, milline siis on see õige tasakaal nende kahe asja vahel, millele õiguskantsler eile osutas: inimese õigus teada, et mingit infot ei avalikustata avalikus meedias, ja avaliku meedia huvi või avalik huvi seda infot avalikustada? Võib-olla tasub siiski kaaluda, et selle tänases õiguses oleva mõiste "ülekaalukas" võiks küll asendada mingi muu vormiga, aga mingisugune mõistlik piir võiks ikkagi õigusesse jääda.

14:29 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Aitäh! Tähendab, see proportsionaalsuse kohustus privaatsuse riivamisel on nii kehtiva isikuandmete kaitse seaduse kui ka eelnõu järgi ikkagi ajakirjandusel. Tõepoolest, üldmääruse artikkel 85 näeb ette liikmesriikide kohustuse kehtestada riigisisesed reeglid privaatsusõiguse ning sõna- ja teabevabaduse tasakaalustamiseks. Vabariigi Valitsus on selle tasakaalupunkti sellisel kujul välja pakkunud.
Tõtt-öelda, nagu ma siin – juunis oli see arutelu – ütlesin, et poleemika raskuskese muutus väga kõrgideoloogiliseks, väljus võib-olla formaaljuriidilisest debatist selle mõiste ümber. Iseenesest ei tohiks selle mõiste olemasolu või mitteolemasolu proportsionaalsuse kaalumise kohustust kuidagiviisi kõrvale jätta või ühes või teises suunas kallutada. Aga see valik on valitsusel tehtud, et teil ei oleks vähematki kõhklust või kahtlust, otsekui valitsuse intensioon oleks sõnavabadust ajakirjandusvabaduse ebamõistliku kitsendamise teel ahendada. Tõde on selles, et andmekaitse üldmäärus toob kaasa privaatsusõiguse lisatagatised ja ulatuslikumalt, invasiivsemalt, kui seda võimaldas seni kehtinud isikuandmete kaitse direktiiv.
Tõtt-öelda jäi mulle eelmisel nädalal juhuslikult näppu, et Riigikogu Arenguseire Keskus tegi ühe väikese õiendi. See puudutas seda mõistet, et kas siis on ülekaalukas või mitte. Sisuliselt jõudis ka see nõunik, kompetentne, asjalik nõunik, järeldusele, et iseenesest see mõiste, see sõna seal ei tohiks olla praktika kujundamisel kuidagipidi olemuslikuks kaalukausiks.

14:31 Esimees Eiki Nestor
Hanno Pevkur, palun!

14:31 Hanno Pevkur
Jätkame natuke seda debatti. Kindlasti ei ole kehtiv õigus ju takistanud ajakirjandusel Eesti avalikkusele teada andmast kõiki huvitavaid ja vähem huvitavaid seikasid. Ma küsin võib-olla niipidi: kuidas sa hindad, arvestades seda, et isikuandmete kaitse seaduse eesmärk on kaitsta isikute ehk inimeste andmeid, inimeste privaatelu, kas selle muudatusega, mis teeb kehtiva õiguskorra andmete avaldamise vaates leebemaks, on inimeste põhiõigused rohkem või vähem kaitstud?

14:32 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Aitäh! Ma olen seisukohal, et kui jõustub see tekst, kust see sõna on kõrvaldatud, see uus isikuandmete kaitse seadus, mis on tegelikult sisuliselt riigisisese õiguse tööriist selle otsekohalduva määruse rakendamiseks, siis on isikute privaatsusõigus, inimeste privaatsusõigus kindlasti paremini kaitstud. Omaette küsimus on, mida ka hea küsija komisjonis mainis, mõistete "isik" ja "inimene" kasutusele võtmine. Ma arvan, et see on laiem tsiviilõiguse mõistestiku teema. Kindlasti on ka hea kolleegi Jüri Adamsi ekspertiis selles arutelus tänuväärne.

14:33 Esimees Eiki Nestor
Rohkem eelnõu algatajale küsimusi ei ole. Aitäh, justiitsminister! Põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants, palun!

14:33 Marko Pomerants
Lugupeetud Riigikogu esimees! Head kolleegid! Isikuandmete kaitse seadus on jälle meie ees. Ma küll eeldan, et seekord Vabariigi Valitsus seda menetlusest tagasi ei võta, sest vastasel korral võib meil selle lõpuni menetlemisega raskusi tekkida. Aga praegu aega on, suur kiire on möödas. Eks me siis kuulame kõik osapooled ära, vaatame, mis neil mureks on. Ennekõike on see mure ajakirjandusorganisatsioonidel. Kõik on kutsutud, keda on kutsutud.
Aga 10. septembril oli Riigikogu põhiseaduskomisjoni istung ja menetluslikud otsused on järgmised. Ettepanek on eelnõu esimene lugemine lõpetada (selles asjas oli meil konsensus) ja määrata muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. oktoober s.a kell 17 (ka selles asjas oli meil konsensus). Minister Reinsalu tegelikult rääkis ära, et seadus on nüüd selline, nagu me oleme seda menetlenud, nende täiendustega, mida me ühiselt oleme siia juurde pannud. Ja siis see oluline või eriti tähtis või haiglane, mis iganes, avalik huvi – selles küsimuses me kahe lugemise vahel kindlasti selle ühise arusaama leiame. Aitäh!

14:35 Esimees Eiki Nestor
Komisjoni ettekandjale küsimusi ei olegi. Aitäh, Marko Pomerants! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Eelnõu 679 esimene lugemine on lõpetatud. Määran muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. oktoobri kell 17.

---

4. 14:35 Isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu (650 SE) esimene lugemine

14:35 Esimees Eiki Nestor
Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu 650 esimene lugemine. Algataja ettekandja justiitsminister Urmas Reinsalu, palun!

14:35 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Lugupeetav kõrge koda! Riigikogu esimees! Austatavad rahvaesindajad! See seaduseelnõu muudab suurt hulka Eesti seadusi. Ühekorraga tehakse muudatusi 130 seaduses, et viia need vastavusse isikuandmete kaitse üldmääruse ja õiguskaitseasutuste direktiiviga. Esmapilgul on see niisugune ulatuslik kategooria, aga iseenesest see Eesti õiguskorras pretsedent ei ole. Tegelikkuses on – komisjonis härra Pevkur viitas sellele – korrakaitseseaduse või ka näiteks kas või haldusreformi puhul läbivalt muudetud väga suurt osa Eesti õiguskorrast.
Isikuandmete kaitse seadus koosmõjus isikuandmete kaitse üldmäärusega kehtestab üldise raamistiku, eriseadusi silmas pidades ei pruugi see aga olla piisavalt detailne, et lahendada spetsiifilistes valdkondades rakendamisel tõusetuvaid probleeme. Seetõttu on vaja selleks, et avalik võim saaks isikuandmeid töödelda, näha eri valdkondades ette täpsemad alused, eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus. Kuna see puudutab isiku põhiõiguste kaitset, siis seda paraku ei saa õiguskorras lihtsalt n-ö delegeerida seadusest alamatele aktidele.
Käesolevas eelnõus reguleeritakse isikuandmete kaitset selles osas, mida isikuandmete kaitse üldmäärus ega muud õigusaktid ei reguleeri, kuid kus on vaja, nagu ma rõhutasin, olulisuse, õigusselguse, seadusliku aluse ja hea halduse põhimõtte nõudel õiguslikku reguleerimist. Eelnõu puudutab eelkõige seda, kuidas avalik võim isikuandmeid töötleb. Isikuandmete kaitse on osa perekonna- ja eraelu kaitse põhiõigusest ning igaühe õigusest vabale eneseteostusele. Sellesse puutumatusesse võib sekkuda üksnes seaduses sätestatud juhul ja korras, ammendavalt loetletud juhtudel. Tulenevalt eeltoodud põhiseaduslikest põhimõtetest peab isiku eneseteostuse vabadusse sekkumiseks olema seadusest tulenev alus. Isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu käsitlebki isikuandmete töötlemist avaliku võimu poolt ehk tema sekkumisvolitusi.
Kuidas see eelnõu sündis? Olukord oli tegelikult sarnane olukorraga, mis meil Eestis on väärtegudega. Justiitsministeerium iseenesest jälgib seda, et n-ö üldist karistusõiguse dogmaatikat oleks silmas peetud, kuid konkreetsed ministeeriumid otsustavad, milline tegu peaks olema sanktsioneeritav ja millise karistusmääraga. Seda siis väärtegude puhul. Tegelikult oli kaks alternatiivi. Esiteks, kõik ministeeriumid oleksid esitanud parlamendile eraldi võetuna need 130 seaduseelnõu, terve seaduste laine oleks tulnud Riigikokku ja siis oleks väga raske olnud hinnata, kas need ministeeriumid, kes on

selle kõik välja töötanud, on juhindunud üldisest isikuandmete määruse dogmaatikast. Alternatiiv oli see, et Justiitsministeerium võttis vastutuse ja me koondasime kokku kõigi ministeeriumide konkreetsed ettepanekud, mis tulenesid isikuandmete kaitse uuest määrusest ja sellega seoses uutest täiendavatest privaatsusõiguse nõuetest. Need süstematiseeriti ja siis vaadati, et need oleksid vastavuses selle dogmaatika või eesmärgipärase tõlgendusega. Seal oli arusaadavalt vaidlusmomente ka ministeeriumidel, aga lõpuks jõuti sellisele kokkuleppele, nagu selles eelnõus on.
Justiitsministeeriumi lähtekoht oli, et reguleeritakse ainult seda andmete töötlemise korda ja neid nõudeid, mida toob kaasa uus isikuandmete kaitse määrus. Muid kõrvalisi küsimusi, tegelikult mitte kõrvalisi, vaid mingeid muid ideoloogilisi probleeme, mis seonduvad rahvatervisega või muude eluvaldkondadega, ei tohiks sellisel kujul reguleerida – see oli iseenesest meie lähtekoht. Tegelikult lähtutakse ikkagi üksnes isikuandmete kaitse või isikuandmete töötlemise protseduurireeglite uuesti paikapanemisest.
Eri seadustes tehti, nendes 130-s, niisugused muudatused. Täpsustati isikuandmete töötlemise tähtaegasid ning isikuandmete arhiveerimist ja kustutamist, sätestati või täpsustati isikuandmete töötlemise eesmärke, mis aitab kaitsta inimese õigust perekonna- ja eraelu puutumatusele, võimaldades tal hinnata, kas tema isikuandmeid töödeldakse eesmärgipäraselt. Seaduse tasemel sätestati andmekogudes töödeldavate isikuandmete koosseis või täiendati või muudeti seda; muudeti teatud andmekogude vastutavat töötlejat (nt vähiregister, vee terviseohutuse infosüsteem, narkomaaniaravi andmekogu); sätestati või piirati andmete säilitamise tähtaega, lähtudes sellest, kui kaua on andmete säilitamine vajalik seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks. Mõningal juhul muudeti andmekogu põhimääruse kehtestamise tasandit, mitmete andmekogude põhimäärused kehtestab edaspidi Vabariigi Valitsuse asemel valdkonna eest vastutav minister.
Ma ka põhiseaduskomisjonis ütlesin, et tegelikkuses on siin mõningaid küsimusi. Juba eelnõu parlamendile esitamise järel on n-ö eluliselt probleeme üles kerkinud, kuid eelnõu on siin sellisel kujul, nagu ta enne suve parlamenti jõudis. Ma juba saatsin ka teavitava ohuhoiatuse Vabariigi Valitsuse poolt, et tõenäoliselt mõningates küsimustes me esitame põhiseaduskomisjonile palve kaaluda normide ümbersõnastamist ja muutmist. Põhiseaduskomisjonis seisab ees tõsine ja põhjalik arutelu. Aitäh!

14:41 Esimees Eiki Nestor
Küsimused ministrile. Helmut Hallemaa, palun!

14:42 Helmut Hallemaa
Aitäh, Riigikogu esimees! Hea minister! Meil on siis nüüd olukord, et kevadest saadik meil isikuandmete kaitse seadust ei ole, ei ole ka rakendusseadust, vaid kehtib Euroopa regulatsioon. Ma küsisin komisjonis ja küsin siin uuesti, kuidas meie isikuandmete kaitse olukord ja kogu see temaatika on Euroopa regulatsiooni all reaalselt elus toiminud.

14:42 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Elus on ta toiminud nõnda, et elu on kulgenud. See on väga oluline lähtekoht. Elu ja looming ei tohi tegelikult kuidagi niisuguste formalistlike protseduuride tõttu seiskuda. Euroopa isikuandmete üldmäärus kehtib, ta on otsekohalduv kogu Euroopa Liidu õigusruumis, üle kogu Euroopa kontinendi. Teiseks, meil on ka kehtiv isikuandmete kaitse seadus. Neid 130 seadust, mis sätestavad need kitsamad protseduurid nendes asjades, tuleb kohaldada kooskõlas isikuandmete kaitse määrusega. Kahtlemata, õigusselguse huvides ei saa iseenesest öelda, et las ta siis kulgebki niimoodi. Mõistlik on ikkagi nii käitlejatele kui ka andmesubjektidele anda selged arusaamad juhistena seaduse tasemel ja see ongi selle seaduse mõte. Andmekaitse Inspektsioon, Justiitsministeerium ja vastavad valdkonnaministeeriumid kindlasti kõiki subjekte ka privaatsusõiguse koha pealt nõustavad, kui tekib küsimusi, milline on õiguse ulatus mingist konkreetsest Eesti seadusest tulenevalt, millises piiris ta kehtib või millal tekib see liiga invasiivne isikuandmete töötlemisse sekkumine, millal ei ole kooskõla Euroopa isikuandmete kaitse määrusega. Nii et eks see tegelikult ole äärmiselt mahukas õiguskorra muudatus. Oma tüübilt on need suhted ju eri eluvaldkondades samased, aga eri ministeeriumidel on see maht väga erinev.
Mul ei ole ametkondadele midagi ette heita. Tõepoolest, sellise ajagraafiku alusel jõudsid ministeeriumid oma tööga valmis. Eks me sudisime ja palusime neid, et saaks rutem-rutem-rutem. Iseenesest oleks mõistlik olnud, kui kogu see asi oleks potis olnud siis, kui see määrus jõustus. Aga selle

töö loogika võttis ministeeriumidel aega ja nüüd, sügisel, ma usun, on mõistlik seda arutada ja kuulata ära huvirühmad. Küllap neid huvirühmade probleeme tuli ka selle eelnõu kooskõlastusringil ulatuslikult esile. Väga palju probleeme kerkis üles mitte selle põhjal, kuidas määruse tasemel sisustada neid uusi seadusi või uut seadust, aga sooviti avada iseseisvaid ideoloogilisi teemasid, mis iseenesest nagu vahetult ei tulene sellest Euroopa isikuandmete kaitse määrusest, näiteks see, kui suures ulatuses peaksid kindlustusfirmad terviseandmeid kätte saama jne. Meie lähtusime sellest, et me püüame seda teha minimalistlikku kontuuri pidi, et me ei upuks ära, tahtes arvestada kõiki Eesti elu valdkondi, kus avalik võim neid andmeid töötleb või kus neid erasfääris töödeldakse. Kui me oleksime seda paralleelselt teinud, siis see oleks ilmselgelt kestnud aastaid ja aastaid. Aga eks põhiseaduskomisjon saab olla tark, õiglane ja halastav kohtunik apellatsioonide korral.

14:45 Esimees Eiki Nestor
Hanno Pevkur, palun!

14:45 Hanno Pevkur
Aitäh! Hea minister! Ma usun, et teil oli väike keelevääratus, Euroopa Nõukogu üldmäärus ikkagi kogu Euroopa kontinendile ei laiene, ta kehtib Euroopa Liidus. Ju see oli sõnavääratus. Minu küsimus suundub sinna sfääri, et meie poole pöördus ka haiglate liit oma konkreetse ettepanekuga, mis puudutab säilitustähtaegasid, mida te ka oma kõnes mainisite. Aga küsimus on natuke üldisem. Kas te olete hinnanud halduskoormuse mõju kõikidele nendele adressaatidele? Haiglate liit viitab, et neil oleks Rahvusarhiivi hinnangul vaja 27 kilomeetrit riiulipinda, selleks et kõike seda säilitada. Kas see halduskoormus, mis rakendamisega kaasneb, on kohane? Naljaga pooleks, kas Andmekaitse Inspektsiooni uus juht jättis selle pärast tööle tulemata, et halduskoormus on liiga suur?

14:46 Justiitsminister Urmas Reinsalu
Ma arvan, et see osutus oli täitsa õige. Loomulikult, see seadus kohaldub Euroopa Liidu territooriumil, mis hõlmab geograafilises mõttes nii Euroopa maismaapiiri kontinendina kui ka ülemereterritooriume endiste asumaade näol.
Aga nüüd sellest, kas mõjusid on hinnatud. Mõjude hindamise tase, nagu seletuskirjas on öeldud, on see tase, mille kohta me saime arusaadavalt ju informatsiooni valdkonnaministeeriumidest. Me niisugust välisauditit selles valdkonnas vahetute mõjude kohta tegelikult ei teinud. Kuidas see välja nägi? Eks haiglate liit oma küllap kaalukad probleemipüstitused arutas läbi Sotsiaalministeeriumiga ja nad hindasid ka ühiselt neid mõjusid. Sellisel moel, nagu Sotsiaalministeerium need mõjud edastas, on nad jõudnud ka seletuskirja.
Ma ei oskagi siin selles mõttes, tunnistan ausalt, hinnata seda pretensiooni, et 27 kilomeetrit on neid toimikupindasid juurde vaja, ja kui see nii on, kas see on üldse teostatav või tervishoid tegelebki siis inimeste ravimise asemel ainult toimikutega. Ma ei hakka sinna libisema. Ütlen vaid seda, et väga palju on erinevaid müüte tekkinud selle isikuandmete kaitse määruse ümber. Siin ei ole me sugugi üksi. Täpselt samamoodi rääkis minu kolleeg, et Lätis oli tohutu skandaal, kardeti, et keelatakse ära pulmapiltide tegemine. Ma ei tea, kust selline pulmapildiprobleem tekkis. Noh, niisugust tüüpi asjad. Suures plaanis me oleme ikkagi lähtunud sellest, et oleme selle määruse üle võtnud minimalistlikumat tuuri pidi. Tervemõistuslikult tuleb ka seda seadust kohaldada. Kuid ma usun, et põhiseaduskomisjonis kindlasti haiglate liidu probleem uuesti vajadusel tõstatub. Ma usun, et seda on mõistlik lahendada tegelikult kolmnurgas: Justiitsministeerium hindab selle asja kooskõla Euroopa isikuandmete kaitse määrusega, Sotsiaalministeerium suudab sisuliselt anda hinnanguid nendele tarvidustele ja mõjudele Vabariigi Valitsuse poolt ning kolmandaks on nende raviasutuste esindajad. Nende paberipakkide kõrval tuleb pidada silmas ka patsientide õiguseid.

14:49 Esimees Eiki Nestor
Monika Haukanõmm, palun!

14:49 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Hea justiitsminister! Üks 130-st muudetavast seadusest on tervishoiuteenuste korraldamise seadus. Oma väga suureks üllatuseks leidsin ma eelnõust sellise punkti, et te soovite

tervishoiuteenuste korraldamise seadust täiendada terviseandmete piiriülese andmevahetusplatvormi peatükiga. Ma ei tea, kas ma saan nüüd millestki väga valesti aru, aga sellel nädalal me sotsiaalkomisjonis algatasime täpselt samasuguse seadusmuudatuse, tehes seda koostöös Sotsiaalministeeriumiga. Nüüd on meil kaks väga sarnast, analoogset muudatust. Üks on see, mille meie algatasime, ja teine on see, mida me loeme sellest eelnõust 650. Kas see asi käib kiiruse peale, et kumb ära jõuab teha, või mis selle taga on? Miks meil on kaks sarnast muudatust?

14:50 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Kõigepealt, emamuudatus, see n-ö autoriõigus kuulub Sotsiaalministeeriumis ettevalmistatuna loomulikult sellele, praegu siin parlamendis arutlusel olevale seadusele. Ma oletan, et Sotsiaalministeeriumil tekkis hirm, et Riigikogu menetleb seda andmevahetusplatvormi asja õudselt kaua, neil aga on sellega mingitel oma kaalutlustel tuli takus ja nad soovisid panna selle niisuguse eraldi kuulina veerema. Ütleme nõnda, et ilmselgelt, juhul kui sotsiaalkomisjoni tahtel jõuab emb-kumb vastuvõtmisele, sotsiaalkomisjonis ja põhiseaduskomisjonis n-ö menetlemise kontekstis, ma kujutan ette, see menetletakse ära, siis kahtlemata puudub vajadus identse seaduse tegemiseks. Iseenesest on parlamendil õigus võtta vastu olemasolevas õiguskorras juba sätestatud seadusi, aga ma arvan, et see lihtsalt ei ole praktilises mõttes ratsionaalne. Mida ma tahan öelda? Kui sotsiaalkomisjon menetleb selle enne ära, siis kindlasti on mõtet see jupp siit eelnõust kõrvaldada. Ma olen kindel, et sotsiaalkomisjoni ja põhiseaduskomisjoni juhid suudavad oma töötempot koordineerida.

14:51 Esimees Eiki Nestor

Jüri Adams, palun!

14:51 Jüri Adams

Härra minister! Eelnõu § 32 tegeleb karistusseadustiku muutmisega. Ma kunagi selle seaduse menetlemisel puutusin sellega kokku. Ma saan aru, et punktis 2 kirjeldatakse § 279 muutmist, see puudutab ühte süüteokoosseisu, mis on karistusseadustiku üldosas. Kas te palun, kui võimalik, seletaksite, milline seos on sellisel muutmisel isikuandmete kaitse rakendamisega?

14:52 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Praegu on karistusseadustikus andmekaitselised sanktsioonid sätestatud juhul, kui isiku eriliiki isikuandmeid tema tahte vastaselt töödeldakse, need langevad pahatahtliku töötlemise alla. Siis on ette nähtud need karistused, mis on seal öeldud. Tegelikult siin sisuliselt midagi ei muudeta, muudetakse lihtsalt terminoloogiat. Kehtivas karistusseadustikus on kasutusel mõiste "delikaatsed isikuandmed", tulevikus hõlmatakse seda suures plaanis sõnadega "eriliiki isikuandmed". Samamoodi näeb see mõiste täpsustus välja teises punktis. Mis puudutab seda sanktsiooni ennast või seda normi või tegevust, mis on ette nähtud sanktsioneeritavana, siis selle olemus tõenäoliselt ei muutu.

14:53 Esimees Eiki Nestor

Rohkem justiitsministrile küsimusi ei ole. Aitäh, Urmas Reinsalu! Komisjoni ettekanne. Põhiseaduskomisjoni esimees Marko Pomerants, palun!

14:53 Marko Pomerants

Hea eesistuja! Head kolleegid! Teie ees on eelnõu numbriga 650. Ma väga loodan, et kirge on seekord vähem kui sama numbriga eelnõu arutelul eelmisel korral. Minister rääkis ära selle eelnõu saamise loo. Tõepoolest, need 130 seadust, mida muudetakse, on ka seletuskirjas kõik üles loetud. Juba nüüd on erinevaid pöördumisi valdkonnaseaduste kohta põhiseaduskomisjoni saabunud. See puudutab näiteks parkimist eramaal, juba nimetatud tervishoiuteenuse osutajate probleeme jne. Nendele kõigile saab ükshaaval läheneda.
Komisjon omalt poolt pöördus ka julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni ja riigikaitsekomisjoni poole. Need kaks valdkonda on mõneti selle eelnõu sellisest üldisest loogikast väljas ja ka need komisjonid oma terava silmaga võiksid seda eelnõu vaadata. Omalt poolt kutsun üles kõiki komisjone, aga ennekõike komisjonide sekretariaate oma valdkonna regulatsioone üle vaatama. Ministeeriumid on heas usus need muudatused siia kokku pannud, aga võõras silm, selles mõttes, et värske silm, ei tee

veel kord lugemisel kindlasti paha. Nii et nende üksikute probleemidega, mis meieni on jõudnud, me kavatseme tegeleda.
Menetluslikest otsustest niipalju, et komisjonis oli üksmeel selles, et selle eelnõu esimene lugemine tuleks lõpetada. Eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks võiks määrata 11. oktoobri k.a kell 17, ka selles oli üksmeel, ja et mina seda eelnõu siin komisjoni nimel menetleksin, ka selles oli ühine arusaam. Aitäh!

14:56 Esimees Eiki Nestor
Kas komisjoni ettekandjale on küsimusi? Ei ole. Aitäh, Marko Pomerants! Avan läbirääkimised ja annan sõna Jüri Adamsile Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel. Palun!

14:56 Jüri Adams
Lugupeetud rahvaesindajad! Meil on teatud tüüpi seaduseelnõude kohta läinud kasutusele niisugune üsna õnnestunud termin nagu "kobareelnõud". Paraku ei ole meil välja kujunenud ühtegi samavõrra head nimetust seda tüüpi seaduseelnõude kohta, nagu meile praegu siin on ette antud, mille tunneb ära sellest, et siin muudetakse väga paljusid seadusi – või püütakse muuta, tehakse ettepanek muuta – ja eelnõu teksti on nad pandud seaduse pealkirjade tähestikulises järjekorras.
See ei ole selles Riigikogu koosseisus esimene selline asi. Te kõik peaksite mäletama, et päris selle koosseisu algusaegadel menetlesime me siin eelnõu, mille nimi oli kooseluseaduse rakendamise seaduse eelnõu. Kui te mäletate, siis see oli samasuguse väljanägemisega seaduseelnõu, ainult selle vahega, et seal tehti ettepanek muuta 53 seaduse teksti, aga siin tehakse ettepanek muuta 130 seaduse teksti. Ma olen kuulnud, et sellist meetodit on kasutatud ka varasematel aastatel – mul ei olnud võimalik seda kontrollida –, kuid ilmselt võib väga kindlalt öelda, et omamoodi on see rekord, midagi sellist ei ole Eesti Riigikogu ajaloos kunagi olnud.
Vaatame natukene seda teksti. Mina seda läbi lugeda ei jõudnud ja ma arvan, et keegi ei ole seda läbi lugenud. Ka härra minister tunnistas komisjonis, et on inimlikult mitteteostatav kõike läbi lugeda ja ükshaaval meelde jätta. Ma esitasin siin ühe pistelise küsimuse, kas ta oskab seletada ühte paragrahvi. Ta ei osanud seda, ta eksis. Aga tühja sellest, see on inimlikult täiesti arusaadav, kes siis niisuguse asjaga võikski hakkama saada.
Kuid vähemalt minu jaoks kujunes tookord, kooseluseaduse rakendamise seaduse eelnõu juures, välja selline pilt, et materjalid niisugustes seadustes jagunevad kolmeks väga oluliseks rühmaks. Üks rühm on see, kus tehakse ettepanek mingis väga olulises kehtivas seaduses muuta teksti väga pikalt ja põhjalikult, tegelikult nii, nagu me tavaliselt menetleme mingisugust suurt seadusmuudatust. Siin on praegu Justiitsministeerium eelduseks võtnud, et need asjad peaksid minema põhiseaduskomisjoni, mitte minema vastavatesse teemakomisjonidesse. Selline näide on eelnõu § 76, kus muudetakse väga põhjalikult politsei ja piirivalve seadust, mis minu teada on olnud traditsiooniliselt õiguskomisjoni valdkonnas. Selline on § 109, kus muudetakse tervishoiuteenuste korraldamise seadust, mis on alati olnud sotsiaalkomisjonis. Muide, siin muudetakse väga põhjalikult relvaseadust. Ma oletan, et kui see eelnõu põhjalikult läbi töötada, siis me leiame siit tükki 30–40 selliseid seadusmuudatuste pakette, mille puhul on oluline, et need ei ole triviaalselt seotud isikuandmete kaitse seadusega, uue direktiiviga.
Ma palun lisaaega!

15:01 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun! Kolm minutit juurde.

15:01 Jüri Adams
Siis on siin kindlasti selliseid seadusmuudatusi, mida me võiksime nimetada triviaalseks. Need muudavad neid tekstikohti seadustes, mis on ajalooliselt kujunenud veel aegadel, kui mingisuguseid isikuandmete kaitse direktiive ega vastavaid seadusi ei olnud, ja oleks mõistlik, et nad praegu seadustes hoopiski tühistataks ja antaks vastava töö korraldamise volitusnormid kas mõnele ministrile või Andmekaitse Inspektsioonile või võiks seda tööd teha kas või valitsuse määruste kaudu.
Meil on, muide, härra Reinsalu selle koosseisu ajal mitu korda käinud siin puldis rääkimas, kui hädasti on vaja Eestis mitteoluliste seadusmuudatuste tootmise mahtu vähendada. Praegu me näeme, et tema ministeerium ja tema ise käituvad sellele üleskutsele risti vastupidi ja suurendavad selliste muudatuste mahtu.

Siis on muidugi terve hulk kurioosumeid. Ministeeriumid on sellesse paketti sisse puistanud asju, millel ei ole isikuandmete kaitsega absoluutselt midagi ühist. Näiteks nimetan ma praegu kolme, mille ma põgusal lehitsemisel leidsin. Üks on § 37, millega muudetakse keskkonnatasusid, keskkonnatasude seadusel ei ole midagi ühist isikuandmete kaitsega. Paragrahv 99, ruumiandmete seadus, sellel ei ole samuti seost. Võib-olla kõige suurem kurioosum on see, et selle seaduseelnõu viimase paragrahviga, §-ga 130, tühistatakse kehtiv üleliigse laovaru tasu seadus. Ka sellel ei ole asjaga loomulikult mitte midagi ühist. Võib-olla on seda vaja tühistada, võib-olla ei ole seda mitte vaja, igatahes põhiseaduskomisjoni liikmena ei suudaks ma seda otsustada ja keegi teine ka ei suudaks. Esimene probleem on selles, et me oleme samas olukorras nagu tookord kooseluseaduse rakendamise seaduse eelnõuga. Kui me ei taha minna ajalukku kõige suuremas haltuuras osalenud Riigikogu koosseisuna, siis oleks vaja, et valdkonnakomisjonid võtaksid need asjad arutamise alla ja vaataksid, mida on vaja ja mida ei ole vaja. Lugupeetud rahvaesindajad! Esimese lugemise mõte Riigikogus on see, et otsustatakse, kas sellist seadust üldse on vaja, ja teine asi, kas esitatud eelnõu sobib töö aluseks. Minu vastus esimesele küsimusele on jaatav: kindlasti on vaja tegelda isikuandmete kaitse seaduse rakendamisega. Teine vastus on kategooriliselt eitav: ei, see meie ette pandud 101 lehekülge teksti selleks tööks kindlasti ei sobi. Nii et Vabaerakonna fraktsiooni nimel on mul au istungi juhatajale üle anda ettepanek, et me lükkaksime selle seaduseelnõu esimesel lugemisel tagasi.

15:05 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem sõnavõtusoove ei ole. Kuna äsja kõlas ühe fraktsiooni ettepanek tagasi lükata Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu, siis me asume seda üsna pea hääletama, kuid enne saab sõna minister. Palun!

15:05 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ma arvan, et see ei ole vastutustundlik ettepanek. See ei ole vastutustundlik ettepanek! See eelnõu puudutab olulise platvormina inimeste põhiõiguste kaitset. Ettekujutus, et põhiõiguste kaitset on võimalik korraldada suvaliselt, nagu hea eelkõneleja ütles, tehku seda siis Andmekaitse Inspektsioon, minister, mingisugune kuberner, mingisugune oblastikomitee sekretär või kes iganes – põhiõiguste kategoorias ei ole realistlik, et suvaliselt delegeeritakse midagi edasi. Analoogia võiks olla selline, et me ütleme, et karistusseadustikku ei ole vaja, võiks olla üks kuberner, see ütleb, kes saab 50 vitsahoopi, kes saab trahvi ja nõnda edasi, kes pannakse soolaputkasse, ja küll siis pärast seda, kui probleemid on esile kerkinud, ise otsustatakse, kas see tegu on üldse karistatav või mitte. See on tegelikult see analoogia. Ma arvan, et see ei ole lihtsalt relevantne mõttekäik.
Nüüd probleemidest konkreetsetes paragrahvides, millele osutati. Ma ei hakka teesklema, tõepoolest on Jüri teinud väga head tööd, see on tunnustamist väärt, aga osast asjadest ei ole ta paraku õigesti aru saanud, mis ei ole ka etteheide, kuna töö on tegelikult mahukas ja eeldab tõsist süvenemist. Paragrahvi 32 puhul oli loomulikult osutus sellele, et mõiste "delikaatsed isikuandmed" asendatakse mõistega "eriliigilised isikuandmed". Paragrahv 130 ehk üleliigse laovaru tasu seaduse kehtetuks tunnistamine. Aga miks me jätame selle seaduse õiguskorda rippuma, kui üleliigse laovaru tasu seadus näeb ka ette andmete töötlemist? Jüri üleskutse, et hakkame Eesti õiguskorras säilitama ja remontima fantoomseadusi – minu terve mõistus tõrgub selle vastu. Eesti on juba ühinenud Euroopa Liidu õiguskorraga, laovaruküsimused on hästi või halvasti Euroopa Kohtu lahenditega lahendatud. Üleskutse, et jätame selle seaduse õiguskorda rippuma või hakkame seda kuidagi remontima, ma arvan, ei ole lihtsalt relevantne. Ma arvan, et mõistlik on see seadus tervikuna tühistada. Meil ei ole seda seadust vaja, see on fantoomseadus. Samamoodi viide §-le 99, ruumiandmete seadusele. See on kordusnorm, mis puudutab avalikku teavet. Tegelikult võiks ka selle paragrahvi või sätte tühistada. Ma arvan, et ei ole mõtet kordusparagrahve õiguskorras hoida.
Siin ei ole kindlasti tegemist nende juhtudega, millele hea eespool sõnavõtja soovis osutada, nagu siin reguleeritaks mingeid totaalseid iseseisvaid õigussuhteid, et neid kuidagi dünaamikas muuta jne. Loomulikult, kas seda on võimalik lugeda kui romaani, seda ettevalmistatud seaduseelnõu? Muidugi ei ole see nii ladus nagu romaan. Seda on võimatu lugeda ilma algtekste vaatamata ja see muudab jälgimise keeruliseks. Aga kui küsida nõnda, kas me suudame oma õiguskorras inimeste põhiõigusi kaitsta tõhusamalt, kui meil see ei ole seaduse tasemel vastavalt Euroopa isikuandmete üldmäärusele reguleeritud, siis minu vastus on ühemõtteliselt eitav. See on eksperiment, see on provokatiivne eksperiment ja ma loodan, et parlamendi enamus sellele ei allu. Aitäh!

15:09 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud kolleegid! Äsjane debatt näitas veel kord, kui õige on Riigikogu kodu- ja töökorra seadus. Esimene lugemine tähendab seaduseelnõu üldpõhimõtete arutelu ja seda me just äsja kuulsime. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 650 esimene lugemine lõpetada, kuid minu käes on fraktsiooni esimehe Andres Herkeli allakirjutatud kiri, milles Vabaerakonna fraktsioon teeb ettepaneku Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu 650 tagasi lükata. Me asume hääletama.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ettepaneku tagasi lükata Vabariigi Valitsuse algatatud isikuandmete kaitse seaduse rakendamise seaduse eelnõu 650. Palun võtke seisukoht ja hääletage!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt hääletas 10 saadikut, vastu oli 45, erapooletuid ei olnud. Määran eelnõu 650 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 11. oktoobri kell 17, sest ettepanek ei leidnud toetust.

---

5. 15:13 Tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (641 SE) esimene lugemine

15:13 Aseesimees Enn Eesmaa

Vabariigi Valitsuse algatatud tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 641 esimene lugemine. Palun kõnetooli ettekandjaks tervise- ja tööminister Riina Sikkuti.

15:13 Tervise- ja tööminister Riina Sikkut

Austatud istungi juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Mul on hea meel tutvustada teile tööturuteenuste ja -toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Muudetakse kokku kuut seadust. Peamised muudatused on järgmised. Töövahenduse ja renditööjõu vahendamise puhul muudetakse tingimusi, et teha töökohad inimesele kättesaadavamaks ja soodustada tööandjal tööjõu saamist. Töötuna arvelevõtmise ning hüvitiste ja toetuste maksmisega seotud haldusmenetlust ajakohastatakse. Peale nende kahe suurema muudatuse on veel terve pakett väiksemaid asju.

Annan nüüd ülevaate muudatustest teemade kaupa. Kõigepealt muudetakse töövahenduse eest tasu nõudmise piiranguid. Kui ettevõtja, kes vahendab tööd, küsib tööotsijalt tasu vaba töökoha andmete eest ja tööotsijal ei ole raha selle eest maksmiseks, siis ei ole tal ka võimalust tööd leida. Seetõttu on kehtiva tööturuteenuste ja -toetuste seaduse alusel keelatud nõuda töövahenduse eest tasu tööd otsivalt inimeselt. Paraku leidub ettevõtjaid, kes klassifitseerivad selle ümber. Nad ütlevad, et see ei ole töö eest tasu võtmine, tegemist on konsultatsioonitasuga või reisikorraldusteenuse pakkumisega, ja ikkagi võetakse tööotsijalt tasu. Ringkonnakohus ei ole olnud töövahendusteenuse osutajate sellise selgituse või õigustusega nõus. Kohus on leidnud, et töövahendus on teenuste kompleks ja üksikute komponentide eest tasu võtmine oleks seaduse mõttega vastuolus. Niisiis ei ole tähtis, kuidas pooled teenust nimetavad, oluline on see, kas sisuliselt on tegemist töö vahendamisega või mitte. Eelnõuga täpsustatakse nüüd töövahenduse mõistet, et see hõlmaks kogu kompleksi, ja muudatus peaks vähendama võimalust nõuda tööotsijalt tasu teenuse üksikute komponentide eest.

Teine muudatus puudutab renditööjõu vahendamise eest tasu nõudmist. Renditöö puhul sõlmitakse töötajaga tööleping, milles lepitakse kokku, et töötaja teeb tööd teise tööandja ehk kasutajaettevõtte heaks. Töölepingu sõlmimise eest ei tohi tasu nõuda. Praktikas on esinenud juhtumeid, kus töölesuunamise eest nõutakse tasu. Selle eelnõuga sätestatakse sõnaselgelt, et renditööjõu vahendamise eest ja töötaja töölesuunamise eest ei tohi tasu nõuda.

Kolmandaks tõhustatakse järelevalvet töövahendajate ja renditööjõu vahendajate üle. Praegu teeb järelevalvet Sotsiaalministeerium, aga selle eelnõuga muudetakse järelevalve tegijaks Tööinspektsioon. Kui juba praegu teeb kogu töölepingu seaduse täitmise üle järelevalvet Tööinspektsioon, siis nüüd täiendatakse Tööinspektsiooni senist järelevalvepädevust ka nende ettevõtjate üle, kes tegelevad töövahenduse ja renditööjõu vahendamisega. Tegelikult pöördutakse juba praegu Tööinspektsiooni poole murede ja küsimustega mitte ainult töölepingu alusel sõlmitud töösuhete kohta, vaid ka

renditööjõu ja töövahendusega seotud muredega.
Neljas muudatus puudutab töövahendust Euroopa majanduspiirkonna liikmesriikide vahel. Selle eelnõuga täidetakse ülesannet, mis tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest, et laiendada EURES-t ehk Euroopa tööturuasutuste võrgustikku. Praegu on EURES-e liikmeks Eestis töötukassa, kuid määruse kohaselt peavad liikmesriigid looma – tegelikult pidid juba hiljemalt 13. maiks 2018 – süsteemi, mis võimaldab võrgustikuga liituda ka avaliku, era- või kolmanda sektori tööturuasutustel. Võrgustiku liikmed saavad õiguse kasutada töövahendusteenuste osutamisel EURES-e logo ning saada osa võrgustiku infost ja koolitustest. Liikmeks saamisega kaasneb ettevõtjale kohustus edastada vabade töökohtade ja tööd otsivate isikute kohta infot EURES-e portaali. Seega, portaali jõuab rohkem infot ka Eesti tööpakkumiste ja tööotsijate kohta ning see parandab kokku võttes nii tööandjate võimalusi leida sobiv töötaja kui ka tööotsija võimalusi leida Euroopas sobiv töö.
Viiendaks ajakohastatakse haldusmenetlust. Haldusmenetluse seaduse muudatused, mis jõustusid s.a 1. veebruaril, puudutasid ka elektroonilise menetluse regulatsiooni. Elektroonilise õigusakti andmine on haldusorgani töökorraldust puudutav küsimus, sh haldusorgan otsustab, kas annab akti elektrooniliselt või paberil. Eelnõuga tehakse selle aasta alguses haldusmenetluse seadusega kehtima hakanud muudatused, samuti nendega analoogsed muudatused ka tööturuteenuste ja -toetuste seaduses, töötuskindlustuse seaduses ning töövõimetoetuse seaduses. Nüüd tekib inimestel võimalus esitada töötukassale taotlusi nii elektrooniliselt e-töötukassa kaudu kui ka traditsioonilisemalt, posti teel ja töötukassas kohapeal. Töötukassa saab nüüd teha otsuseid elektrooniliselt ja toimetada need isikule kätte kas elektrooniliselt, posti teel või anda üle kohapeal.
Lisaks on väiksemad muudatused. Alusetult saadud tööturuteenuste ja -toetuste ning kindlustushüvitiste kulu tagasinõudmise tingimustesse lisatakse kaalutlusõigus ja see tuleneb nüüd Riigikohtu otsusest. Peale selle tunnistatakse kehtetuks tööpoliitika infosüsteemi TÖIS regulatsioon ja aegunud tööturuteenus ehk avaliku töö regulatsioon. Analoogseid teenuseid, nagu tööharjutus ja vabatahtlik töö, pakub töötukassa edasi. Vähe kasutatud ja mõnevõrra vananenud tööturuteenuseid, näiteks avalik töö, edaspidi enam ei pakuta.
Eelnõuga nähakse ette ka võimalus kasutada ajutiselt töötuskindlustuse vahendeid Euroopa Liidu fondidest kaasrahastatavate tööhõivet soodustavate tegevuste finantseerimiseks. Seni on olemas õigus kasutada töötuskindlustuse vahendeid Euroopa Sotsiaalfondi projektide kaasrahastamiseks, aga nüüd seda laiendatakse nende globaliseerumise fondide või teiste allikatega, kust tööhõivet soodustavaid tegevusi on rahastatud ja võib-olla rahastatakse tulevikus. Sellega on ülevaade muudatustest antud. Seadus jõustub üldises korras. Aitäh!

15:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Küsimuste vooru avab Martin Helme.

15:21 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud asespiiker! Hea minister! Siin on neid parandusi palju ja hästi palju on viiteid seaduse paragrahvidele, mida ühel või teisel moel muudetakse. Mind huvitab soolise võrdõiguslikkuse seaduse muutmine. Siin on kirjas, et muudetakse soolise võrdõiguslikkuse seaduse § 6 lõiget 4. Kas te seletaksite meile lahti, mis on selle muudatuse tegelik sisu ja eesmärk?

15:22 Tervise- ja tööminister Riina Sikkut
Tänan küsimuse eest! Teate, ma pean vastust otsima. Ma vastan mõne aja pärast. Võime võtta järgmise küsimuse.

15:22 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urve Tiidus!

15:22 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Ma saan aru, et selle seadusega muudetakse väga palju nüansse, mis puudutavad töövahendust ja kõiki töösuhteid. Kuidas te tagate selle seadusmuutusega siiski sellise olukorra, et enam ei võeta töövahenduse ja renditööjõu vahendamise eest tasu? Muide, väga huvitavaid näiteid tõite siin, et seda maskeeritakse igasuguste hinnasiltidega.

Kuidas see seaduse muutmine sellise olukorra välistab? Võib ju leida veel mingisuguseid põhjendusi peale konsulteerimise ja reisimise ja mille iganes.

15:23 Tervise- ja tööminister Riina Sikkut
Tänan küsimuse eest! Ühelt poolt defineeritakse senisest selgemalt töövahenduse mõiste ja öeldakse tõesti sõnaselgelt, et tööotsijalt ja renditööjõu vahendaja suunatavalt inimeselt ei tohi tasu võtta. Selles mõttes on õigusruum selgem, et seal ei ole selliseid ümber mineku võimalusi, nagu seni on olnud. Muidugi, ega see iseenesest ei taga, et seadusest kinni peetakse. Selles mõttes on tähtis ka järelevalve õiguse andmine Tööinspektsioonile, kes nii või naa teeb töökohtades töölepingu seaduse ja tööohutuse üle järelevalvet. Nüüd on veel nagu lisaaspekt, mille üle ta saab järele valvata, kuna seaduses on selleks alus loodud, järelevalvemehhanism on olemas. Need on praegu need kaks tööriista.

15:24 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits.

15:24 Peeter Ernits
Hea juhataja! Lugupeetud ettekandja! Ka mina uurisin seda soolise võrdõiguslikkuse § 6 lõike 4 muudatust ja ausalt öeldes ei saa aru. Nüüd ma kuulen, et lugupeetud minister ka ei saa aru. Aga ma küsin lihtsama küsimuse. Ma lugesin siit, et juba 1. mail oleks pidanud see võrgustik kehtima. Täna ei ole enam maikuu ega ka mitte esimene kuupäev. Millest selline viivitus?

15:24 Tervise- ja tööminister Riina Sikkut
Esialgu oli siin paketis veel rohkem muudatusi. Üks puudutas näiteks diskrimineerimist töövahendusel ja seda, kas võimaldada töövahendusportaalides automaatset filtreerimist, näiteks vanuse, soo ja emakeele järgi, või mitte. Need arutelud ja kokkulepped võtsid aega ja seetõttu eelnõu jõudmine valitsusse kevadel venis. Tõesti, enne Riigikogu suvepuhkusele minekut ei jõudnud seda ära teha. Väga kahju, et Euroopa õiguse ülevõtmine on veninud, aga loodetavasti sügise jooksul jõuame selle vea parandada.

15:25 Aseesimees Enn Eesmaa
Martin Helme, teine küsimus.

15:25 Martin Helme
Aitäh! Ma kuulaksin pärast hea meelega ka vastust esimesele küsimusele, aga kommentaariks ütlen, et meil on täitsa kama, mis tempos Euroopa õiguse ülevõtmine käib. Me peame ikka Eesti asja ajama. Mul on teine küsimus sellest valdkonnast, et siin oli juttu renditööjõu reguleerimisest. See on Eesti tööjõuturul praegu väga põletav probleem, eelkõige renditööjõud väljastpoolt Euroopa Liitu, põhimõtteliselt eelkõige Ukrainast. Kas need muudatused, mida me nüüd siin seaduses näeme, kuidagi piiravad või pärsivad ka seda aspekti renditööjõu juures?

15:26 Tervise- ja tööminister Riina Sikkut
Ei, see eelnõu puudutab ikkagi tasu võtmist tööotsijalt või ka renditööjõu vahendaja tasu inimestelt, keda ta tööle suunab. Seda, milline on regulatsioon kellegi riiki lubamisel, maksustamisel või mingite muude nõuete, näiteks tööohutusnõuete täitmisel, see eelnõu tõesti ei reguleeri.

15:26 Aseesimees Enn Eesmaa
Rohkem küsimusi ei ole. Tänan ministrit kahe vastuse eest kolmele küsimusele. Tuletan meelde, et teil on võimalus anda veel selgitusi pärast, kui läbirääkimised on lõppenud.

15:27 Tervise- ja tööminister Riina Sikkut
Tänan!

15:27 Aseesimees Enn Eesmaa
Juhtivkomisjoni ettekande teeb sotsiaalkomisjoni liige Maris Lauri. Palun!

15:27 Maris Lauri
Lugupeetud istungi juhataja! Head Riigikogu liikmed! Teen ülevaate sotsiaalkomisjoni arutelust, mis toimus 11. septembri istungil. Eelnõu tutvustasid tervise- ja tööminister Riina Sikkut ning Sotsiaalministeeriumi tööhõive osakonna nõunik Õie Jõgiste. Minister tegi eelnõust ülevaate, mida ma ei korda, sest seda te siin äsja kuulsite. Komisjoni liikmed esitasid küsimusi ja arutasid töövõimetoetuste vähendamise tingimuste üle. Eelnõus olevate teiste teemade kohta küsimusi ei esitatud.
Kevadel muudeti töö- ja puhketasuga seotud maksete arvestamist töövõimetoetuste määramisel. Kui töö- ja puhketasu maksti välja mitme kuu eest ja see makse tehti välja ühes kuus, võis isiku sissetulek ületada töövõimetoetuse 90-kordset päevamäära. Inimene võis kas töövõimetoetusest ilma jääda või seda vähendati. Selle eelnõuga kehtestatakse analoogne lähenemine ka haigushüvitiste puhul ehk siis, kui haigushüvitist saadakse ühes kuus mitme kuu eest.
Komisjonis tõusetus küsimus, miks ei esitatud haigushüvitistega seotud muudatust juba kevadel. Ministeeriumi esindaja vastas, et probleem selgus suvel. Komisjoni diskussioon puudutas ka preemiate ja boonuste maksmist, kui näiteks aasta lõpus makstakse hea töö eest preemiat ja selle tulemusel ületab saadud tasu seatud piirmäära. Ministeeriumi esindaja leidis, et vastavat muudatust ehk aastapreemia jagamist eelnevatele kuudele tuleb kaaluda, kuid selgitas, et nii võib väheneda teiste kuude eest makstav töövõimetoetus.
Küsiti ka, kas on plaanis töövõimetoetuse vähendamine üldse lõpetada. Minister vastas, et sellist otsust ei ole ja selleks ei ole riigieelarves vahendeid. Samas ütles ta, et võib-olla peab kaaluma maksimummäära tõstmist.
Seejärel langetas komisjon menetluslikud otsused, mis kõik tehti konsensuslikult. Esiteks, võtta eelnõu täiskogu päevakorda 19. septembriks. Teiseks, teha ettepanek eelnõu esimene lugemine lõpetada. Kolmandaks, määrata muudatusettepanekute tähtajaks kümme tööpäeva. Neljandaks, määrata komisjoni ettekandjaks Maris Lauri. Kõik. Aitäh!

15:30 Aseesimees Enn Eesmaa
Peeter Ernits, palun!

15:30 Peeter Ernits
Hea juhataja! Hea ettekandja! Tulen jälle selle soolise võrdõiguslikkuse seaduse § 6 lõike 4 juurde. Tekst on ausalt öeldes raskesti arusaadav, aga ma küsin, et kui lugupeetud minister ei osanud seletada, mis selle mõte on, kas siis lugupeetud sotsiaalkomisjoni liige oskaks öelda, mis on selle soolise võrdõiguslikkuse seaduse § 6 lõike 4 muutmise sisu.

15:30 Maris Lauri
Aitäh! Ma olen siin puldis eelkõige seetõttu, et annan ülevaate komisjoni tööst. Meil seda küsimust ei arutatud. Aga niipalju kui mina sellest tekstist aru saan – see on minu subjektiivne arvamus –, on tegemist terminoloogilise täpsustusega.

15:31 Aseesimees Enn Eesmaa
Tarmo Kruusimäe.

15:31 Tarmo Kruusimäe
Tänan, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Ma loen siit küll, et te olete ikkagi ettekandja, mitte ülevaataja. Mina olen nende eelnõude puhul, kus olen olnud kaasettekandja, kohtunud ministeeriumi esindajatega ja esitanud ka ise korduvalt mitmeid küsimusi, et viia ennast kurssi nendes küsimustes, mis võivad saalist tulla. Aga ma küsin nüüd seda, et kui ei tohi soo järgi eristada, siis kas, ütleme, vanemaks olemise järgi võib tööandja teha otsuseid.

15:31 Maris Lauri
Aitäh küsimuse eest! See asi on juba ammu reguleeritud. Ei tohi.

15:31 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem küsimusi ei ole. Austatud ettekandja, aitäh! Avan läbirääkimised fraktsioonide esindajatele, kui selleks on soovi. Kuna seda ei ole, siis juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 641 esimene lugemine lõpetada. Ma vaatan proua ministri poole – kas soovite veel täiendavalt sõna võtta? (Hääl saalist.) Vastate hiljem, sest ega Martin ei jäta. (Naer saalis.) Määran eelnõu 641 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. oktoobri kell 17.15. Lugupeetud Maris Lauri, see läheb kokku sellega, mida teie ette panite, te rääkisite kümnest tööpäevast. Aitäh!

---

6. 15:32 Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (674 SE) esimene lugemine

15:32 Aseesimees Enn Eesmaa
Kuues päevakorrapunkt, Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 674 esimene lugemine. Palun ettekandjaks rahandusminister Toomas Tõniste. Palun!

15:32 Rahandusminister Toomas Tõniste
Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! Esimesele lugemisele tuleb Vabariigi Valitsuse algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Muudatustega kavandatakse ühtlustada vautšeriga seotud kauba ja teenuse käibe toimumise aja määramise reeglid Euroopa Liidus alates 2019. aasta 1. jaanuarist kehtivate nõuetega. Muudatuste vajaduse tingis riikide erinev praktika, mis piiriüleste vautšerite tehingute korral võis kaasa tuua topeltmaksustamise või maksustamata jätmise. Muudatuse kohaselt tekib käive vautšeri väljastamisel, kui on teada vautšeriga seotud kauba võõrandamise või teenuse osutamise koht ja maksumäär. Käibemaksu arvestuse muud põhimõtted ei muutu.
Lisaks lihtsustatakse piiriüleste digiteenuste käibemaksustamise korda Euroopa Liidus alates 2019. aasta 1. jaanuarist kehtiva korra kohaselt. Kui ettevõtja osutab teises liikmesriigis asuvale lõpptarbijale digiteenuseid kuni 10 000 euro väärtuses kalendriaastas, siis on tal õigus maksu maksmisel järgida oma asukohariigi reegleid. Kehtiva korra kohaselt on digiteenuse osutamise kohaks alati lõpptarbija asukoht, seega tuleb teenuselt käibemaks arvestada vastavalt teenusesaaja riigis kehtivale määrale ning see ka tasuda selles riigis.
Veel kavandatakse muuta impordi käibemaksu käibedeklaratsioonil deklareerimise tingimusi, mille täitmisel on maksukohustuslasel õigus importimisel tasutav käibemaks deklareerida käibedeklaratsioonil. Tingimustest jäetakse välja nõue, et isiku nullprotsendilise käibe osakaal kogukäibest aastas peab olema vähemalt 50%. Uue tingimusena lisandub laitmatu ärialase maine nõue. Muudatuse tulemusena laieneb isikute ring, kellel on võimalus taotleda impordi käibemaksu käibedeklaratsioonil deklareerimise õigust. Tänan tähelepanu eest!

15:35 Aseesimees Enn Eesmaa
Mihhail Stalnuhhin esitab oma küsimuse. Palun!

15:35 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister! Enne Riigikogu selle koosseisu lõppu seisab rahanduskomisjonil ees, nagu me eile teada saime, veel 22 seaduseelnõu, mis tulevad Rahandusministeeriumist. Minu kui komisjoni esimehe seisukohalt on ülimalt tähtis, et nad oleksid kvaliteetselt koostatud ja ennekõike keeleliselt. Eelmisel nädalal arutasime seal komisjonis ka paari keeleküsimust, sellest ma ei hakka praegu rääkima. Aga ma loen eelnõust: "teenust osutab teises liikmesriigis asukohta või püsivat tegevuskohta omav välisriigi isik ... (See tähendab püsivat tegevuskohta omav isik teises liikmesriigis – M. S.) ... kellel puudub asukoht või püsiv tegevuskoht muus liikmesriigis." Kaudselt ma saan aru, mida seadusandja siin öelda tahtis, aga tegelikult on see ju absurdne.

15:36 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Võtame arvesse ja katsume keeleliselt korrektsemad olla.

15:36 Aseesimees Enn Eesmaa

Teine küsimus Mihhail Stalnuhhinilt. Palun!

15:36 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Seadus on see asi, mille alusel keegi võib-olla kunagi hakkab hindama kellegi tegevust. Peavad olema kindlad parameetrid, kuidas seda teha. Kui keegi formuleerib seadusesse sellise sõna nagu "laitmatu" – liikmetel on laitmatu ärialane maine –, siis ei ole siin nimetatud, et ta ei ole sooritanud seda, seda ja seda või ta on lähtuvalt mingist definitsioonist, seadusest, ühest või teisest laitmatu. See on omadussõna, mis on subjektiivne, mida on peaaegu võimatu kasutada. Vene keeles on sõnal *bezupretšnõi* umbes 40 sünonüümi ja need kõik on sellised sõnad, mida võib kasutada. Ma arvan, et ka eesti keeles on sõnal "laitmatu" sünonüüme piisavalt. Kas seaduse formuleerimisel on ikka vajalik selliste sõnade kasutamine?

15:37 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Praeguseks ei ole paremat sõnakombinatsiooni leitud ja ka praktikas kasutavad näiteks maksuhaldurid "laitmatu ärialase maine" hindamist. Ma ei oska siia muud midagi lisada.

15:38 Aseesimees Enn Eesmaa
Urve Tiidus, palun!

15:38 Urve Tiidus
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud minister! Te seletasite kenasti vautšeri olemust, aga samal ajal selles seaduseelnõus räägitakse ka sellest, et selle vautšerite maksu käsitlus ei ole Euroopa Liidus ühtlustatud ega ole ka Eesti õiguses eraldi reguleeritud. Ma küsiksin niimoodi: kui kaugel Euroopa Liidus selle ühtlustamisega ollakse? Kas on teil mingi võimalus öelda, kas me oleme siin kuidagi teistest tublimad või maha jäänud või kuidas?

15:38 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Eestis tegelikult siiamaani otseselt probleeme pole olnud nende vautšeritega, mida rahvakeeli mõned teavad rohkem kinkekaardi nime all. See kord ühtlustub 2019. aasta 1. jaanuarist. Mõte on see, et kõik saaksid ühtemoodi aru ja maksustaksid seda Euroopa Liidus ühiselt. Lihtsustatult öeldes, on olemas üheotstarbeline vautšer, mis tähendab seda, et me teame maksustamise kohta ja maksumäära. Näiteks võib siin tuua toitlustusasutuse vautšeri, millega saab tasuda konkreetses söögikohas, või kingapoe vautšeri, mille puhul on teada nii müüja kui ka maksumäär. Ja siis on mitmeotstarbeline vautšer, mis kehtib näiteks raamatupoes või apteegis, kus müüakse erineva maksumääraga kaupu, st me ei tea maksustamise kohta või maksumäära, samuti hotelliketi vautšer, mis võimaldab tasuda eri riikides asuvates hotellides.

15:40 Aseesimees Enn Eesmaa
Martin Helme.

15:40 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud minister! Hea eesistuja! Meil oli ka komisjonis sellest juttu, et esiteks ei ole see Eestis üldse mingi probleem, mis vajaks seadusandlikku lahendust, ja teiseks, siiamaani on see Euroopa Liidus reguleerimata olnud ehk see ongi iga riigi enda otsustada, kuidas või mida ta teeb. Sellest vautšeriteemast või keelekasutusest ma ei hakka praegu rääkima. Mul oli aga komisjonis küsimus ja ma küsin sama ka siin. Miks peab sellistes küsimustes tegema üleeuroopalist ühtlustamist? See ei ole tarvilik ega vajalik. Ma küsin veel siia juurde: kes ja millal Eestist sellele direktiivile oma heakskiidu andis?

15:41 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Täpsed kuupäevad ja selle info, kuidas see heakskiit on tekkinud, ma saan teile saata. Eks meil käivad sellised otsused läbi ELAK-i ja suures osas ka valitsuse kaudu. Mis see teine küsimus oli, kui tohib? Mul läks juba meelest ära. (Hääl saalist.) Ma arvan, et see on suuresti ka meie Eesti inimeste, ettevõtjate huvides, kui meil kehtivad ühtsed reeglid ja see on ühtlustatud. Meil kõigil on nii lihtsam, kui me tahame ka piiriülest äri teha.

15:41 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Krista Aru!

15:41 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Ma küll kuulsin siin eelkõnelejalt, et rahanduskomisjonis on juba keelelised vaidlused käinud, kuid ma küsin siiski üle. Kas Rahandusministeerium, esitades seda seaduseelnõu, püüdis ka leida eestikeelset vastet sõnale "vautšer"? Kuidas peab inimene, kes hakkab nüüd seadust lugema ja tahab seda täita, saama aru sellisest lausest nagu "Mitmeotstarbeline vautšer on muu vautšer kui üheotstarbeline vautšer."? Teate, piinlik on sellist seaduseelnõu lugeda.

15:42 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Ma hakkan tagantpoolt vastama. See küsimus oli ka rahanduskomisjonis ja sealt tuli vastuseks, et paremat sõnastust ei ole, sest täpselt nii ta on. Aga kui me nüüd räägime, kas sõna "vautšer" kasutamine on see kõige parem lahendus, kas me tõesti mõnda paremat eestikeelset sõna ei leia, siis eelnõu koostamise käigus analüüsiti erinevaid variante, mis annaksid edasi võimalikult arusaadavalt direktiivi ametlikus tõlkes kasutatavat sõna "vautšer". Seesama teema tõstatus ka rahanduskomisjonis, kus tehti üleskutse üritada leida mõni parem sõna, aga paremat sõna ei leitud. Eesti keeles ei ole sõnale "vautšer" üheselt mõistetavat vastet ja seetõttu oli paratamatu, et jääme eelnõus selle sõna juurde, mida kasutasid ka jurist-lingvistid Euroopa Liidu direktiivi tõlkes.

15:44 Aseesimees Enn Eesmaa
Aitäh ministrile! Rahanduskomisjoni esimees Mihhail Stalnuhhin räägib menetlusest juhtivkomisjonis. Palun!

15:44 Mihhail Stalnuhhin
Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! See seaduseelnõu oli meil rahanduskomisjoni päevakorras kahel korral: 10. ja 17. septembril. 10. septembril kuulasime härra ministrit ja seal kõlas peaaegu seesama tekst, mida teiegi kuulasite veerand tundi tagasi. Siis tekkis diskussioon. Kõik need küsimused, mida me arutasime, on ka siin saalis tõstatunud.
Minu püsiv seisukoht on see, nagu ma komisjonis ka rääkisin, et kui meie juriidikasse tuleb uus sõna, siis sõna "vautšer" asemel – kusjuures selles seaduseelnõus kannab see kindlat tähendust – võiks olla mingi eestikeelne vaste. Rahandusministeerium ei ole olnud võimeline seda leidma. Tõesti, ma palusin, et reedeks oleks tehtud analüüs selle sõna ja selle lause kohta, mille luges ette kolleeg Aru, "Mitmeotstarbeline vautšer on muu vautšer kui üheotstarbeline vautšer." Me saime vastuse, et jah, see lause on väga arusaamatu, see on mingi jama, aga sõna "vautšer" kohta vastati, et ei nähta võimalust seda asendada. Nii et probleem on.
10. septembril toimus sisuline arutelu, 17. septembril oli see seaduseelnõu päevakorras seoses sellega, et Rahandusministeeriumist tuli kiri, kus oli välja pakutud mitu varianti sellele lausele, mis sai juba nimetatud, ja sisaldus ka mõte, et sõna "vautšer" ei saa millegagi asendada. Kuigi tegelikult on tegemist kinkekaardiga, eesti keeles võiks seda ka niiviisi nimetada.
Komisjon võttis vastu neli otsust: teha juhatusele ettepanek viia see seaduseelnõu saali tänaseks, 19. septembriks, esimene lugemine lõpetada, komisjoni ettekandjaks määrata komisjoni esimees ja muudatusettepanekute ajaks anda kümme päeva ehk 3. oktoober kell 17.15. Aitäh!

15:47 Aseesimees Enn Eesmaa
Tarmo Kruusimäe, palun küsimus!

15:47 Tarmo Kruusimäe
Tänan, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Mulle jäi ka kõrvu see "laitmatu" ja ma küsiksin teie käest. Me teame, et väga paljud poliitikud kasutavad väga kummalisi sõnu, näiteks "õhtu lõpuks", "päeva lõpuks" või on ta siis õhtuks – päeva lõpp on ju õhtu. Kumb see nüüd siis keeleliselt õigem on? Küll aga tekivad moe-, trendisõnad. Kui seal oleks kirjutatud "laitmatu renomee", oleks kõigile kordades arusaadavam, mida sellega on öeldud. Kas selle sõnaga siis oleks ühtlasi, ütleme, mõõdikud paigas, et see ei oleks väga subjektiivne hinnang?

15:47 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Ma küll kavatsesin siia tulla hiljem juba teises rollis. Siiski, komisjonis me seda ei arutanud. Ma tulen ja räägin sellest oma kõnes.

15:47 Aseesimees Enn Eesmaa
Krista Aru, palun!

15:48 Krista Aru
Härra juhataja! Austatud komisjoni ettekandja! Väga sümpaatne oli kuulda, et komisjon pööras tähelepanu sõnale "vautšer". Kas komisjonis oli aga arutuse all võimalus asendada see "vautšer" sõnaga "kinkekaart"?

15:48 Mihhail Stalnuhhin
See võimalus on alati olemas. On ju võimalik saata eelnõu esimesele lugemisele juba muudetud kujul. Aga minu arvamus on see, et siin seisab nagunii ees üsna suur tekstuaalne toimetamine. Me ei kiirusta teise lugemisega enne, kui see tekst ei ole korras. Tähendab, mind häirivad küll mõned asjad, aga komisjoni istungil ma ei hakanud neid kõiki esile tooma. Ma arvan, et see on niigi arusaadav.

15:49 Aseesimees Enn Eesmaa
Martin Helme.

15:49 Martin Helme
Aitäh, lugupeetud aseesimees! Lugupeetud komisjoni esimees! Mind häirivad selle seaduseelnõu puhul ka väga paljud asjad, eelkõige see ajusurnud instinkt kõiki jobutusi Brüsselist laitmatu innukusega täita. Aga mul on küsimus teisest vallast. Kas ma kuulsin õigesti või valesti, et otsused langetati konsensuslikult? Minu arust üks otsus ei olnud konsensuslik, lugemise lõpetamise otsus ei olnud konsensuslik.

15:49 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Te võite pärast teksti kontrollida, sõna "konsensus" kohe kindlasti ei kõlanud.

15:49 Aseesimees Enn Eesmaa
Tarmo Kruusimäe.

15:49 Tarmo Kruusimäe
Tänan, hea istungi juhataja! Hea ettekandja! Kas Euroopas on – pidades silmas, ütleme, korruptsioonijuhtumeid ja korruptsioonivastaseid võitlusi, erinevaid seadusi – erinev arusaam kinkekaardist ja vautšerist just mööda kultuurilist tausta. Ma pean silmas seda, et Vahemere ääres võib ju öelda, et rahakaart kui selline võib olla ka kinkekaart, juhul kui see kingitakse, aga meie siin kultuuriruumis loeme seda praegu ikkagi altkäemaksuks. Kas oli arutusel "vautšer" *versus* "kinkekaart"?

15:50 Mihhail Stalnuhhin
Ei, see ei olnud arutusel, aga selles vastuses, mis me saime reedel, toodi ära sõna "vautšer" mitu kasutamisvõimalust. Punkt üks on näiteks majandustermin "erastamisväärtpaber Venemaal". Punkt kaks, inglise vautšer – garantiikiri, tõend, kviitung, sooduskupong, soodustuskupong, kinkekaart. Ja siin on veel, eriti pikk see jutt ei ole. Vautšeritega saab tavapäraselt soodsama hinnaga kaupu ja teenuseid. Siit järeldub: sooduskupongidega saab tavapäraseid, soodsama hinnaga kaupu ja teenuseid. On seostatud vautšerit ja sooduskupongi, siis on seostatud seda sõna koolitamise osavõtutasuga või näiteks vautšer tagab selle, et hotell osutab majutusteenust. Tähendab, siin on toodud näiteid sellest, kuidas seda sõna kasutatakse, aga kaks korda on ära toodud riigid ... Tegelikult üks kord, Venemaa, ja teine kord on juba inglise keel. Sellist analüüsi, mille kohta teie küsisite, ei ole tehtud.

15:51 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh ettekandjale! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised, kui selleks on soovi. Ja on. Mihhail Stalnuhhin Eesti Keskerakonna fraktsiooni nimel.

15:52 Mihhail Stalnuhhin

Lugupeetud kolleegid! Meil on jäänud töötada viis ja pool kuud. Tegelikult september, võib öelda, on sama hästi kui möödas. Eile sai rahanduskomisjon ettekujutuse sellest, millised seaduseelnõud veel tulevad. Tähendab, praegu on sees kolm seaduseelnõu ja oktoobris-novembris tuleb veel 19. Enamikul neist on väga suur tähtsus, need peaks vastu võtma, ja enamikul neist on mingi piiratud aeg, mille jooksul seda peaks tegema. Ma ei räägi sellest, et nende hulgas on riigieelarve, mis eeldab, et me kuulame ära kõik ministrid ja panustame tohutult aega selleks, et tutvuda iga ministeeriumiga. Seaduseelnõusid teevad Riigikogu liikmed, fraktsioonid ja komisjonid, st sealt tuleb veel teatud osa. Kui eelnõusid on nii palju, siis me hakkame tahes-tahtmata sõltuma nendest inimestest, kes neid tekste ette valmistavad. Mina ei taha säärast häbi, et keegi kunagi küsiks minu käest ... Vabandust! Toomas, kas sa annaksid siia minu mapi, mille ma juba ära viisin, kollase. Suur tänu!
Ma loen teile siit ette paar lauset. "Paragrahvi 43 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: "Maksukohustuslane, kelle ettevõtte asukoht või püsiv tegevuskoht on Eestis, ei rakenda erikorda Eestis ega teises liikmesriigis, kus asub tema püsiv tegevuskoht." Väga pikalt mõtlesin. Ma mõtlesin väga pikalt ja sain aru, mida nad tahtsid sellega öelda. Miks on vaja kirjutada nii, et rahanduskomisjoni esimees peab istuma pool tundi ja mõtlema, mis sisu nad siia sisse panevad? Milleks?
Seesama lause, mida ma vist täna juba tsiteerisin: "Teenust osutab teises liikmesriigis asukohta või püsivat tegevuskohta omav välisriigi isik ..." Tähendab, tal on seal püsiv tegevuskoht. Aga kuulake edasi: "... kellel puudub asukoht või püsiv tegevuskoht muus liikmesriigis." No jummel küll! Läks pool tundi ja ma väidan, et ma sain aru, mida nad tahtsid öelda, mul on selline tunne, nagu ma saaksin aru. Mida peab aga tegema inimene, kes sellest seadusest sõltub? Mida peab tegema jurist, kes läheb sellega kohtusse? No täitsa huvitav!
Ma olen ma ei tea mitukümmend korda siit puldist rääkinud sellest, et omadussõnal ei ole kohta seadustes, omadussõna on subjektiivne, seda ei tohi kasutada. Kui te ütlete, et tal peab olema laitmatu ärialane maine, siis mina küsin, millises tähenduses. Euroopa Liidu tähenduses või Hiina tähenduses või äkki India tähenduses? Need on väga erinevad asjad. Kui inimene on Indiast tulnud, siis milline laitmatu maine tal peab olema, kas Eesti tähenduses või India tähenduses? Veenan teid: need on väga erinevad asjad. Kujutades ette neid peaaegu 20 seaduseelnõu, mis veel tulevad, kui ma hakkan ainult natukesekski mõtlema, et need võivad olla sama tekstikvaliteediga ... Ma saadan selle teksti toimetajale, aga mul on selline tunne, et nad peavad kõik läbima selle ...
Palun lisaaega!

15:56 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit juurde!

15:56 Mihhail Stalnuhhin

Ma arvan, et kõik eelnõud, enne seda kui need tulevad Riigikogusse, peavad läbima kontrolli. Ma ise kirjutan ja tean väga hästi, et mõnikord sa kirjutad millestki, mis on sulle endale väga hästi teada – no sa lihtsalt tunned seda materjali –, aga pärast uuesti läbi lugedes saad äkki aru, et kõrvalisel inimesel, kes hakkab seda lugema, ei ole ju neidsamu teadmisi. Ta ei saagi aru.
Võib-olla need inimesed, kes tekste koostavad, on liiga suured profid. Võib-olla nad on lihtsalt unustanud, et nad ei tööta mitte enda jaoks ega 101 Riigikogu liikme jaoks, vaid nad töötavad Eesti rahva jaoks. See peab olema inimestele arusaadav. Võib-olla hakatakse vaatama kõiki neid asju selle pilguga.
Jumala pärast, veel üks asi, "laitmatu". Tehke mulle palun selgeks, mis asi on laitmatu maine. Teatud mõttes komisjoni esimees vastutab nende asjade eest, mis komisjonist välja lähevad, tulevad siia saali ja võetakse vastu. Meie oleme selleks, et kriitiliselt lugeda ministeeriumist tulevaid pabereid ja neid parandada. Kes me oleme, kui me seda ei tee? Aga parem oleks, kui nad tuleksid juba algselt ministeeriumist nii, et meil ei oleks seal midagi teha. See on meie unistus. Sellist asja nagu "laitmatu maine", nii palju kui see minust sõltub, ma läbi ei lase. See on subjektiivne ja seaduses ei tohi olla subjektiivseid asju. Nii et järjekordne õppetund.
Arvestades sellega, et meil seisab ees üle 20 menetluse – ma arvan, et 25 või 28 –, võtame õppust ja

üritame teha kõik, et need paberid, mis teilt meile tulevad, oleksid veidi parema kvaliteediga. Me ei saa parandada maksude laekumist, me ei saa ka inimestele pähe määrida ühte või teist teenust või kaupa, kui nad ise seda ei soovi osta/kasutada. Aga teha oma tööd korralikult, selleks me oleme siiski võimelised. Ma loodan väga, et järgmised dokumendid, mis laekuvad, on kvaliteetsemad, ka keeleliselt. Aitäh!

15:59 Aseesimees Enn Eesmaa

Seni laitmatult kulgenud debatti jätkab Tarmo Kruusimäe Isamaa fraktsioonist. Palun!

15:59 Tarmo Kruusimäe

Hea istungi juhataja! Head kolleegid! Esmaspäevasel fraktsiooni koosolekul ei olnud meil täit selgust selles, milliseks kujuneb diskussioon siin saalis. Ma leian ka seda, et fraktsiooni esimees ja aseesimehed võiksid siinkohal küll suhtuda loomingulisemalt. Vahest on see "Ei saa mitte vaiki olla".
Ma vastan heale kolleegile ja muidugi loodan, et kunagi õnnestub ka mul rahanduskomisjoni tulla, kus me saaksime debateerida päris huvitavate asjade üle. Aga ma vastan ühte: kui India noormees tuleb siia Eestisse, siis tal peab olema meie kultuuri mõistes laitmatu renomee. See tähendab, et ta kohalikus kogukonnas, seal Indias võib osa võtta erinevatest sabatitest, mida meie – võib-olla loomakaitseseaduse või ükskõik millega seoses – ei pea enda kultuuriruumis heaks. Seega, me mõõdame siia tulnud inimesi sellega.
See väide, et kes alaliselt elab välismaal ja tal ei ole mujal riikides enda asju – see ongi nende juristide jaoks. Me oleme täna selles keerukas olukorras, kus me peame välistama kõik erisused, sest seal ei ole veel ka ju mainitud ära, mis saab siis, kui ta osaleb kuskil või kui ta omab mõnes teises riigis vähemusosalust. Mina olen kõige viimane inimene, kes peaks praegu filoloogilistel teemadel rääkima, sest ma näen, et enamik teist siin kirjutab kirjandeid väiksemate vigade arvuga kui mina. Enamik teist lõpetab lause mõttega, millega ka alustas. Mina võin aga öelda, et see eurokantseliitlik keel on meid viinud sinnamaale, et kui me Märdiga näiteks kuskil väljas oleme, siis meil toimub info akumulatiivne omandamine pädevuse arendamise eesmärgil. See on siis, ütleme, lorajutu definitsioon eurokantseliitlikus keeles.
Küll aga mul on meeles, kui professor Marju Lauristin ütles, et meie seadustest on kadunud eesti keel ja seal võiks olla rohkem kõigile arusaadavat juttu. Kolleeg Peeter Ernits kiitis Tiina Kangrot selle eest, et ta rääkis lihtsalt ja arusaadavalt. Seadused aga tuleb teha just sellised, kus on juba kõik võimalikud erandid välistatud, sellepärast et kurikaelad, keda ei ole meie seas siin saalis, kes on kuskil väljaspool, vaatavad, millisel juhul on võimalik seadusest mööda minna. Ja siis tulevad mängu minu lemmikud, advokaadid. Vaat need on minu kõige suuremad lemmikud, sellepärast et nemad ei kaota mitte kunagi. Enamgi veel, sa lähed ja tunned, et sulle on tehtud ülekohut, siis tuleb advokaat tagasi: ma jõudsin kokkuleppele, sa oled vähesel määral süüdi ja natukene maksad, aga vähemalt kogu see jama on ära lõpetatud. Sellepärast ma arvangi, et määratletakse täpselt kõik võimalikud juhtumid. See tuleb võib-olla mõnest kaasusest Euroopas, kus keegi ütleb, et sellisel juhul ta ei lähe sinna alla, sellisel juhul ta läheb.
Eks loomulikult, noored, kes tulevad koolipingist, on püüdlikud ja proovivad neid asju kirjutada, sest nemad loevad meie enda kirjandust, kust on ära kadunud väga palju ilusaid ja imelisi omadussõnu. Siis nad võib-olla proovivadki ilusat eesti keelt katsetada mõnes seadusloomes, tuues sisse mõne ilusa sõna, mis tundub neile ilus. Minu lemmiksõna on "hõllandus". Õhtuti haarab mind hõllandus, kui ma vaatan "Aktuaalset kaamerat" ja ma ei näe seal näiteks sellist olulist lõiku, et Võrumaal üks härg ei ole kolm päeva joonud. Ma tahan öelda, et me saame alati rääkida sellest, et meile mõni sõna tundub mõistlik ja mõni ei tundu.
Ma tahan rääkida ka kultuurilisest küljest, vastata selle osa ka. Vahemere ääres on päris suur ärikultuuri tava see, et tehakse nn meelehead, mis meie jaoks on korruptsioon, küll aga nende jaoks on võib-olla paljud meie käitumismallid ja -mudelid liiga piiravad, mis ei luba loomingulist arusaamist. Mäletate, meil oli rahakaart. Kas rahakaart on nüüd vautšer või midagi, aga kui sa kingid kellelegi selle rahakaardi, sest temaga oli lahe äri ajada, siis me olemegi lõhkise küna ees. Minu arvates see vautšer võiks jääda, kuigi ma arvan, et ma ise kirjutaksin isegi sõna "vautšer" vigaselt. Aitäh!

16:04 Aseesimees Enn Eesmaa

Palun! Rohkem sõnasoovijaid ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 674 esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. oktoobri kell 17.15. Tänasest arutelust jäi mulje, et sõna "vautšer" võib tähendada väga erinevaid asju, seega lõpetan selle seaduseelnõu menetluse esimese lugemise ja ütlen, et selle lugemisega on nüüd vautšer.

---

7. 16:04 Maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (675 SE) esimene lugemine

16:05 Aseesimees Enn Eesmaa

Seitsmes päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 675 esimene lugemine. Palun kõnepulti, rahandusminister Toomas Tõniste!

16:05 Rahandusminister Toomas Tõniste

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Maksukorralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga ajakohastatakse kehtivat regulatsiooni. Muudatused arvestavad tänapäevase majanduskeskkonna ja infotehnoloogia arengusuundi ning aktuaalset kohtupraktikat. Ühtlasi vähendavad need Maksu- ja Tolliameti töökoormust ning maksukohustuslase halduskoormust. Arvesse on võetud huvigruppide ja praktikute ettepanekuid regulatsiooni paremaks, efektiivsemaks rakendamiseks.
Eelnõuga luuakse võimalus nõuda äriühingut tegelikult juhtivalt isikult, kes ei ole kantud juhatuse liikmena äriregistris registrikaardile, vastutusotsusega sisse tahtlikult tekitatud ettevõtte maksuvõlg. Kehtiv seadus ei luba ühingu tegelikult juhilt tema tekitatud võlga vastutusmenetluse raames sisse nõuda. Riigi huvides on seista ausa ja läbinähtava konkurentsikeskkonna eest. Ebaausad maksumaksjad ei tohiks ebaseadusliku tegevuse kaudu saada põhjendamatut maksukokkuhoidu ausate maksumaksjate ees. Seetõttu on vaja kehtestada reeglid, mis ei lase ebaausatel maksumaksjatel maksusüsteemi kitsaskohta ära kasutada ega pääseda isiklikust vastutusest, kui maksukahju on tekitatud tahtlikult.
Kaotatakse revisjoni ja üksikjuhtumi kontrolli erisused, selle asemel kehtestatakse ühtne maksukontroll. Kaheks maksukontrolli liigiks puudub praktiline vajadus ning maksumaksjale põhimõtteliselt midagi ei muutu. Juba praegu teeb maksuhaldur menetlust kõrgendatud selgitamis- ja põhjendamiskohustust täites. Seetõttu on nende kahe kontrolliliigi ühildamisel lähtutud revisjonile kehtivast kõrgendatud standardist tagada maksumaksjate õiguste kaitse.
Töötamise registri andmete koosseis tõstetakse seadusest Vabariigi Valitsuse määrusesse, kuna kehtiva korra järgi peab töötamise registri andmete koosseisu muutmiseks iga kord muutma ka seadust. See takistab andmete kogumise tarvis kiireloomulisematele muudatusvajadustele reageerimist. Töötamise registri andmeid kasutavad eri asutused oma ülesannete täitmiseks.
Maksuhaldurile antakse õigus koostada automaatseid otsuseid ning luuakse õiguslik alus e-templi kasutamiseks. See aitab vähendada ajakulu rutiinsete ja kindlalt reglementeeritud tööülesannete täitmisel ning kogu maksumenetluse protsessi kiirendada. Seda teeb arvutisüsteem seaduses sätestatud kriteeriumide alusel. Maksuhalduril, ametnikul säilib kontroll ja ülevaade tehtavatest otsustest ning võimalus arvutiprogrammi genereeritavasse otsustusprotsessi sekkuda.
Eelnõuga täpsustatakse maksuvõla mõistet ja pakutakse maksumaksjale mõningaid intressikohustusega kaasnevaid leevendusi. Kaheti tõlgendamise vältimiseks lisatakse täpsustus, mille järgi saab tagastatud või alusetult tasaarvestatud summalt arvestatud intressi käsitleda maksuvõlana. Maksuhaldur ei tohi maksuintressi enne avaldada, kui see on haldusaktiga kindlaks määratud. Sellega väheneb oht, et maksumaksja võib sattuda maksuvõlglaste nimekirja väikese maksuvõla tõttu. Edaspidi ümardatakse maksuintressi sendi täpsuse asemel euro täpsusega.
Maksumaksjale antakse võimalus taotleda ajatamise korral maksuintressi määra vähendamist põhjendatud erandjuhtudel ka tagasiulatuvalt maksuvõla tekkimise ajast arvates. Maksumaksjatele antakse õigus lugeda ajatatud maksuvõlgnevuselt tasutav maksuintress ettevõtlusega seotud kuluks, millelt ettevõtja ei pea tulumaksu maksma. Sellega väheneb seaduskuuleka maksumaksja intressidega

seotud kogukulu. Kui ajatamisgraafikust kinni ei peeta, tuleb maksuvõlgnevus tasuda tavapärastel tingimustel. Ühtlasi täiendatakse regulatsiooni võimalusega, et maksuhaldurist lähtuvate asjaolude tõttu võib maksuintressi jätta arvestamata. Need asjaolud võivad olla tingitud nii maksuhalduri tegevusest kui ka tegevusetusest, näiteks maksumenetluse põhjendamatust viivitamisest.
Lisatakse avalikke andmeid, mis hakkavad kajastuma võlainfos, näiteks trahvid, sunnirahad, asendustäitmise kulud. Muudetakse põhimõtet, mille kohaselt 2019. aastast alates ei pea enam isikule tuludeklaratsiooni elektroonilise esitamise korral eraldi maksuteadet kätte toimetama. Maksuteade loetakse kättetoimetatuks pärast deklaratsiooni kinnitamist elektrooniliselt kuvatava teatega. Isikul on võimalik igal ajal tutvuda maksuarvestusega MTA e-teenuste keskkonnas.
Muudetakse lepinguga võetud maksukohustuse sissenõudmise korda. Edaspidi lahendatakse sellised menetluslikud küsimused maksukorralduse seaduses sätestatud korras ning vaidlused lahendab halduskohus. Maksuhaldur saab tulevikus õiguse nõuda sisse ka eelaresti seadmisega kaasnevad täitekulud sarnaselt teiste täitekuludega.
Piiriülese teabevahetuse valdkonnas tugevdatakse rikkumiste vastast regulatsiooni, mis puudutab tehinguid ja toiminguid, millega soovitakse hoiduda kõrvale maksuhaldurile teabe andmisest. Seadusesse lisatakse õiguslik alus, mille kohaselt saab Maksu- ja Tolliamet sõlmida riikidepõhise aruande alase teabe vahetamise kokkuleppeid. See puudutab eelkõige suhtlust nende riikidega, kellega ei saa teavet vahetada mitmepoolse kokkuleppe alusel. Piiratakse vähesel määral aruandlusest välistatud finantskontode loetelu, et viia see kooskõlla OECD teabevahetuse hindamise järeldustega. Edaspidi tuleb teavet vahetada ka täiendava kogumispensioni kindlustuslepingute väljamakseperioodi puudutavate juhtumite kohta.
Eelnõuga muudetakse vajaminevas osas täiendavalt keskkonnatasude seadust, kogumispensionide seadust, maksualase teabevahetuse seadust, ravikindlustuse seadust, sotsiaalmaksuseadust ja tulumaksuseadust. Eelnõu on seadusena planeeritud jõustada üldises korras. Samas on muudatusi, mille sisseviimiseks on vajalik pikem ajaperiood, seetõttu on kavandatud jõustumine mitmes osas.
Tänan tähelepanu eest!

16:13 Aseesimees Enn Eesmaa
Küsimuste vooru avab Krista Aru. Palun!

16:13 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud minister! Seaduseelnõuga on kavandatud ka töötamise registrisse esitatavate andmete hulgas mitmeid muudatusi. Kui suur on see lisatud andmete hulk? Kui suured üldse need muudatused on? Kas ja kui palju suurendatakse siis nüüd ettevõtjate halduskoormust?

16:13 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Töötamise register on maksukohustuslaste registri alamregister, mida peetakse Maksu- ja Tolliametile, Tööinspektsioonile, Eesti Töötukassale, Eesti Haigekassale, Sotsiaalkindlustusametile ning Politsei- ja Piirivalveametile seadusega pandud ülesannete täitmise tagamiseks. Tööd võimaldav isik on kohustatud töötamise registris registreerima edaspidi peale praegu esitatavate andmete muid töö tegemisega seotud andmeid, nagu ametinimetus ja töökoha asukoht. Jah, tõesti, see on väike lisakoormus, kuid muudatus on kindlasti vajalik, sest see lihtsustab statistika koostamist ja aitab edaspidi selle täpsusele kaasa.

16:15 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Urve Tiidus!

16:15 Urve Tiidus
Aitäh! Lugupeetud minister! Selle eelnõu seaduseks saamisel saab justkui parema ülevaate Eesti inimeste maksukäitumisest – igasugused tehnoloogilised lahendused annavad selle võimaluse nii ajaliselt kui ka võib-olla konkreetse inimese mõttes. Aga minu küsimus on selline: kui see maksekäitumine on nii hästi kirjeldatud tänu sellele infobaasile, siis milline mõju on sellel eelarvelaekumistele, tulupoolele? Kas see on ka välja arvutatud?

16:15 Rahandusminister Toomas Tõniste

Aitäh! Siin ei ole otseselt arvestatud, kui palju see seadusmuudatus tulu juurde toob. Need on põhimõtteliselt vajalikud otsused selleks, et edaspidi oleks meie ettevõtjate maksukäitumine veelgi seaduskuulekam ja läbipaistvam. Kindlasti aitab see automatiseerimine vähendada mõttetut tööd ja bürokraatiat.

16:16 Aseesimees Enn Eesmaa
Urve Tiidus, teine küsimus, palun!

16:16 Urve Tiidus
Aitäh! Viimane osa teie vastusest annabki põhjuse küsida veel ühe lisaküsimuse. Et vähendada mõttetut bürokraatiat – see on ju igapidi väga positiivne. Kas see tähendab ka seda, et mingisugune hulk inimesi jääb väiksema töökoormusega või hoopis ilma tööta teie ministeeriumis või Maksu- ja Tolliametis?

16:17 Rahandusminister Toomas Tõniste
Aitäh! Need automaatsed otsused tähendavad seda, et riiklike maksude haldur võib automaatse haldusakti ja dokumendina väljastama hakata korraldusi deklaratsiooni esitamiseks ning selles esinevate puuduste kõrvaldamiseks, peale selle veel kõiksugu otsuseid, nõudeid ja maksuteateid. See muudatus ei puuduta kindlasti maksude juurdemääramiseks tehtavaid otsuseid, neid ei saa ametkond ka tulevikus automaatselt tegema hakata.

16:17 Aseesimees Enn Eesmaa
Suur tänu ministrile! Juhtivkomisjoni ettekande teeb rahanduskomisjoni liige Dmitri Dmitrijev.

16:17 Dmitri Dmitrijev
Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas eelnõu komisjoni istungil 10. septembril. Ka siis tutvustas eelnõu algataja esindajana rahandusminister Toomas Tõniste. Komisjoni esindajana pööran tähelepanu kahele aspektile, mida komisjonis küsiti ja mille üle liikmed muret tundsid. Esiteks küsiti, kas Maksu- ja Tolliametile antav võimalus tuvastada tegelikku juhti ning maksuhaldurile täiendavate võimaluste andmine ei kahjustaks seaduskuulekate maksumaksjate õigusi ning kuidas saab näiteks Maksu- ja Tolliamet jälitustoiminguid kasutamata täita eelnõuga määratud ülesandeid. Saime vastuse, et Maksu- ja Tolliamet on tuvastanud, et kehtiva regulatsiooni järgi tegutsedes pole võimalik piisavalt kiiresti vastutusele võtta ettevõtte tegelikke juhte. Levinud praktika kohaselt määratakse maksejõuetud inimesed maksude maksmisest hoiduvate ettevõtete juhatusse, kuid tegelikult juhivad ettevõtet samal ajal kolmandad isikud. Eesmärk on jõuda võimalikult kiiresti maksupettusega tegelevate isikute jälile. Võlaõigusseaduse järgi on ülesanne esialgu tuvastada tegeliku juhi tahtlust ning vastutusmenetluse põhimõtetest lähtuvalt õiendada tegeliku juhi vastutus. Maksu- ja Tolliamet kasutab juba praegu samu meetodeid juhatuse liikmete tahtluse ja vastutuse tuvastamiseks. Eelnõuga laiendatakse MTA võimalusi kasutada täpselt sama menetlust ka tegelike juhtide tahtluse ja vastutuse tuvastamiseks. Kui rääkida tõenditest, siis kasutatakse näiteks pangaülekandeid või muid dokumente.
Teine aspekt, millest me komisjonis rääkisime. Muudatustega luuakse võimalus maksuvõla ajatamisel lugeda maksuintress ettevõtlusega seotud kuluks. Komisjonis tõstatati teema, et muudatus motiveerib ettevõtjaid ajatama maksuvõlga ka siis, kui oleks võimalus see kohe ära tasuda. Ministeerium andis selgitusi, et eesmärk ongi tegelikult motiveerida korralikke ettevõtjaid maksuvõlga ajatama. Lühiajaliselt makseraskustesse sattunud ettevõtjatel tekib siis võimalus paluda maksuvõla intressi vähendamist. Ja maksuvõla ajatamise võimaldamine on maksuhaldurite diskretsiooniotsus ning ka ajatamisest tõusetub ettevõtjale tulu. Komisjoni liikmed pöörasid tähelepanu sellele, et siin võib tekkida võimalus mingisuguseks korruptsiooniohuks.
Kokkuvõtteks, rohkem sisulisi küsimusi või tähelepanekuid ei olnud. Komisjon langetas oma menetluslikud otsused: võtta eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda 19. septembriks ehk tänaseks, esimene lugemine lõpetada ja muudatusettepanekute tähtajaks määrata kümme päeva, st ettepanekud tuleb esitada hiljemalt 3. oktoobriks kella 17.15-ks. Aitäh!

16:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Aitäh ettekandjale! Küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised, kui selleks on soovi. Fraktsioonidel selleks soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 675 esimene lugemine lõpetada. Määran eelnõu muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 3. oktoobri kell 17.15. Homme kell 10 kohtume siinsamas saalis. Kõike head!

Istungi lõpp kell 16.22.